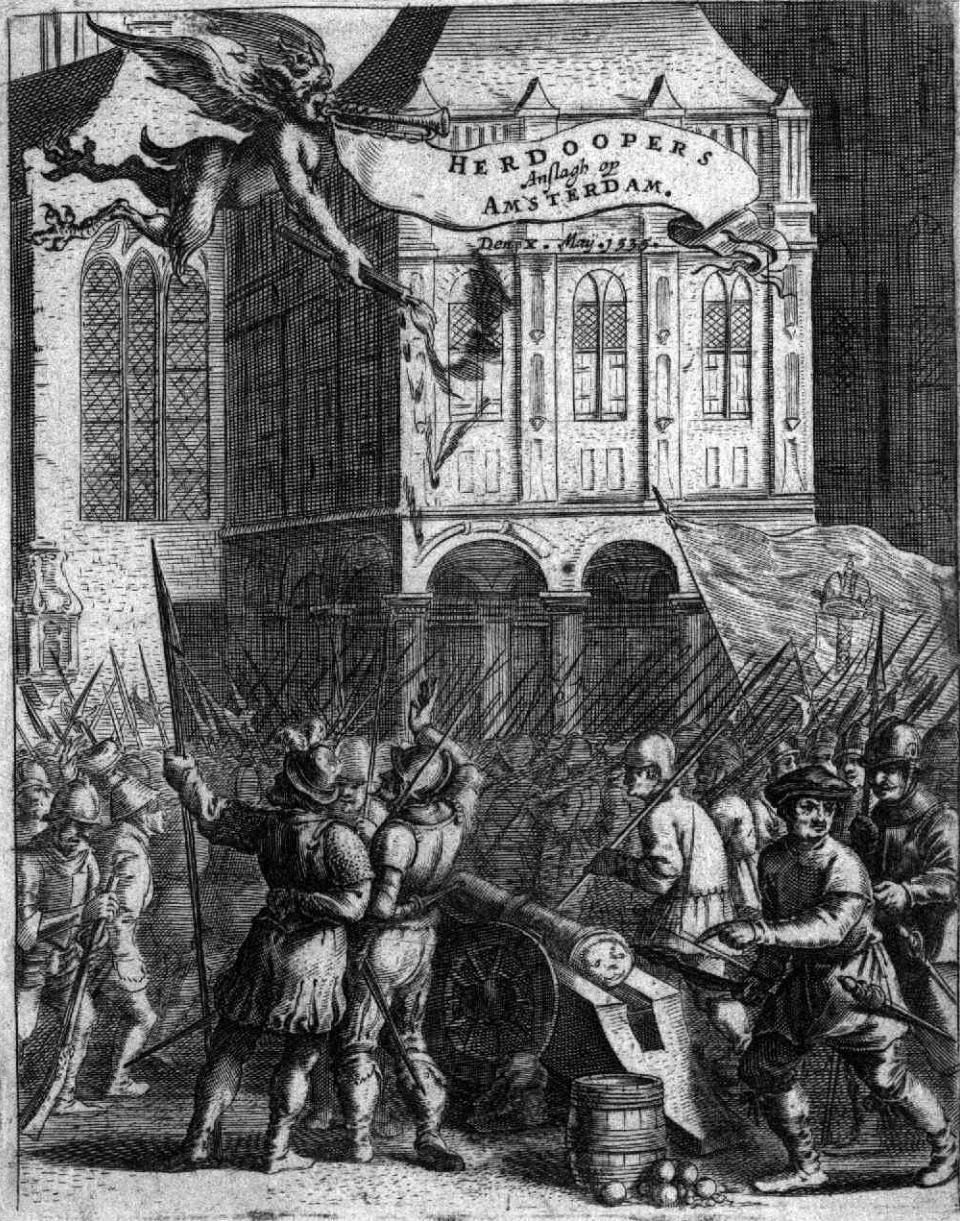

**P. A. Coddés, Herdoopers anslag op Amsterdam, den x. May,
1535 : treurspel**

<https://hdl.handle.net/1874/30304>

P. A. CODDES,

P. A. CODDES,

46*

HERDOOPERS

Anslagb op

AMSTERDAM.

Den x. May, 1535.

TREUR-SPEL.

Plebs furibunda ruit.

t'AMSTERDAM,

Voor *Dirck Cornelisz. Hout-haeck*, Boeckverkooper
op de Nieuwe-zijds Kolck, Anno 1641.

*'t Stadthuys van Amsterdam, veroverd van Herdoopers,
('t Gebroeders van het zaed van Moordenaers en Stroopers)
Op thiende Bloeymaends dach, door Rekalfs raed en kracht,
Word tot opgeven, door vernuft, en strijt, gebracht.*

T O E - E Y G E N I N G H

An d' Eerentfesten, en Konst-lievenden,

MARTEN CODDE.

In H E E R, *en wel-gonstigen* O O M,

Om tot dit Treur-spel van de Herdoopers een beschermer, en Peeter te verkiesen, die, by de leezers, en anschouwers, d'oprechtheyd van mijn gemoed, doen blijcken, en de Sect-verwanten van den alberispende Momus, en vergift-blazenden Zoilus, de mont stopt, hebbe ick daer toe niemand bequamer geacht als u E. E. die, eer dat ick het gebruyck van spraek en verstand hadde, in mijn kintsche onnooselheyt, en heylich Doopzel, my een Peeter en Voorspraeck verstreckt hebt, voor het toekomende, soo veer de Palen van deugden en Bloetverwantschap mogen reycken, tot danckbaerheyt van soo goeden toezicht en sorge tot mywaerts angewend, offer ick an u E. E. onder de waerde van vergeldingh, dit mijn Pennewerck, slecht van stel en konstigheden, doch betreffende een alsulcken geschiedenis daer de Werelt van verwonderd, en vol verwondren is, en alsoo dit werck in sich selfs so zeer de godloose Wederdoopers schande,

de, en altoos bevestigte naem anroert, als wel-de glo-
ry, en beruchte faem van die geene, die hunne vader-
lijke Stadt, Vryheden, Geloof, en Haertsteên heb-
ben voorgestaen, waer onder den vermaerden Ridder
Reekalf de minste niet is geweest: Soo hebbe ick in de
toe-eygeninge van dit Treur-spel niet kunnen verby
gaen, die de outste van die loffelijcke stam by yder
bekent zjzt. Verhoopende u E. mijn schriften, door
uw achtbaerheyt, tegens mijns rijms vyanden, soo zult
verweeren, als uw E. Over-groot-vader dese Stadt
tegens de tweemaels gedoopte Bondgenooten beschut
en bevrijt heeft, en my hier in andermael Peeter ver-
streckende. Zal ick andermael en eeuwichmael blij-
ven,

Mijn Heer Oom,

V E. Verplichte Neef

In Amsterdam den
x. Mey 1641.

P. A. CODDE.

Treur-

Treur-Spels Inhoud.

Iohan van Geel, mede-plichter, en rechterhand, van Ian Beuckels van Leyden, die sich eerst voor een Propheet Gods, en daer na voor een Koningh van Zion had opgeworpen, is van de selve Koningh, soo hy sich noemde, en noemen liet, met een goede somme gelts naer Neerland verreyt, om aldaer een deel Kryghsknechten, voor den voozeyden Koningh, te werven, om alsoo de Stadt Munster, die van den Bisschop, met hulpe van den Keyser, en den Landgraef van Hessen, door den Grave van Waldeck belegerd was, daer door te ontzetten; den voorsz. van Geel, nae veel avonturen, tot Amsterdam gekoomen zijnde, en door een boose Geest gedreven, verbind sich met Jacob van Kampen, zijnde een houtsager, die sich voor een Aertsbisschop had opgeworpen, als mede met eenen Henderick Goedbeleydt, Bedde-verkooper, die te vooren een wijl voor Soldaet gedient had, om op den thienden Mey des Iaers 1535, oude styl, wanneer de Magistraet met het Kruys-gild op het Raedhuys, in vreughe by de Wijn vergaderd waren, te overvallen, en te dooden, en sich als dan, door hulpe van zyn mede-broeders, die sich gewapen in hunne huysen hielden, om op het luyden vande Stadtsklock voor den dach te komen, ten vollen vande Stadt meester te maken, waarom hy al zyn anhang, in de Pylsteegh, ten Huysse van Pieter van Gael, dede by een komen, alwaer hy hen zyn voornemen verklaerd, en den eed van getrouwicheyd, an het Vaendel, dat hy Goedbeleydt had in de handen gegeven, heeft doen sweeren, gevende yder, tot vaster verbindings, een goude penningh, tot een Godspenningh op de hand, waer op hy, met hen, nae de segen die Jacob van Kampen hen gaf, en volmacht om de Borgery, die van hun gezintheit niet waren, nyt te roeyen, regelrecht naer den Dam getrocken is, alwaer den Borgermester Mr. Pieter Colijn, die eenige tegenweer meende te doen, op de Marcktplaets wierd dood geslagen, nemende alsoo het Stadthuys in, alwaer hen het luyden vande Klock belet was, door een droncken Schoumsdiender, die de Klockreep had an stucken gesneden en afgehaelt. Endelinh door den Borgermester Rekalf bezet zijnde, en gedwongen den Dam te verlaten, en op het Stadthuys te wijcken, het welck beschooten, bestormt, en na veel bloet-vergietens, vechtender hand van de Borgery wierd ingenomen: van Geel, op de irans van de Tooren gevlucht zijnde, wierd aldaer dood geschooten, en, noch halflevendigh, van bovenen op den Dam gesmeeten, daar na zyn dood Lichaem, buyten over het Y, met de beenen opwaerts, opgehangen, met zyn doode Bontverwanten: de gevangenen, als mede den Bisschop Jacob van Kampen, wierden grouwelijck an den lyve gestraft, waer door de Stadt Amsterdam, van dese ooploop bevrijt, an haer oude regeringe en wetten gebleven is.

Personagien.

Boose Geest.

Ian van Geel,

Jacob van Kampen,

Henrick Goedbeleyd,

Rey van

} *Herdoopers.*

Dirck den Otter,

Ian Hollesloor,

} *Schepenen.*

Mr. Pieter Colijn,

Gozewijn Rekalf,

} *Borgermeesteren.*

Boode.

Coenraed, Prins vande Rederijckers kamer.

Rey van Borgers.

Verklicker.

Bultenaer.

Vincent zijn Buerman.

Schouwts dienaer.

Ratelwaght.

Dienst-maeght.

Graef van Hooghstraten.

EERSTE HANDELINGH.

Eerste uytkomst.

Boose-Geest.

DAer't altoos duyfter is, daer de verdoemde zielen
Hun eeuwigh woonplaets is, daer helfche Geesten krielé,
Uyt 't eyndelooze hol, en heete zwavel poel,
Uyt 't afgrond van elend, en opper Duyvels stoel,
Vervult van tandgekners, van knagen en van weenen
Ben ick, vervloecte Geest, op 't aerdtrijck hier verscheenen
Als boode van den hel, en Lucifers gezant;
Om door oploepend-twist 't eendrachtigh Nederland
Door mijn trompets geklanck in rep en roer te stellen,
En 't oud Geloof, en al de Wetten neêr te vellen:
Om steden, groot van macht, te maecken tot een puyn,
En brand, en roof, dit zijn de vruchten van mijn thuyne.
Met deze fackel doe ick 's Hemels Licht vertrecken,
Den voerman vluchten wat zijn paerden moogen reken.
Ick heb alreadyc mijn zaet, soo haest ick overquam,
Gezaeyt in deez' vermaerde koopstadt Amsterdam.
Hier zal mijn woonplaets zijn. Hoe wil het Schip dan hellen-
Als ick de stuurman ben, en 't bootsvolck mijn gesellen,
Die ick van Munster en Westphalen heb gekruyt
In Amstels stadt, die ick geef an dien hoop tot buyt.
Mijn tollick, den Propheet en nieuwen Zions Koningh,
Wiens heerschappye in de Bisschoplijcke wooningh
Van Munster bralt, en proeft de honingh-zoete zauws
Van Oppervoogdschap, 't spijt den Keyzer en de Paus,
Dees langh verkondight heeft an zijn Herdoopte scharen,
Dat hen drie Steden rijck van God geschoncken waren,
Om die te mannen met 't nieuw Isralijtze stam,
Als Wezel, Deventer, en 't Schiprijck Amsterdam.
Nu zal de voorbezaen en 't groote stormzeyl gijpen.
Hoe zal het Orgel gaen wanneer ick stel de pijpen!

Ick heb 't alreeds gedaen, nu Kampen water giet,
 En doopzel geeft, en doet de oude doop te niet.
 O Kampen! waerde vrund, ô trouwste van de knechten,
 Die waerd zijt dat men u ter eer een beelt oprechten.
 En ghy van Geel verwacht van Lucifer een kroon,
 O brave Luytenant van Koningh Beuckels-zoon.
 Wie heeft oyt Amsterdam en Holland soo doen beven?
 Wie heeft oyt grooter stuck als ghy liên twee bedreven?
 En ghy ô Diederick Kleermaker left onthooft,
 Ovroomme martelaer! u lof dient niet verdooft.
 O naeckte Leeraer, die afleggen deed de kleeren
 Van uw gemeente, en deed hen 't bloote lichaam smeeren
 Met Was-zeep en met smout, en maecten 't Vollick wijs
 Zy soo naeckt moesten zijn als in 't Aerds-paradijs
 Onse Voor-ouderen de eerste menschen waren.
 Ja liet de Vrouwen niet een vlechtsnoer in de haren.
 Doen af de plundering in d'haertsteê by geset
 De brand daer in, soo haest vol-eynd was het gebedt.
 Daer zagmen vleesch en broot, en wol, en linden rocken,
 Uw stormhoed en uw pijck en kromme zabels smocken,
 En vulde de gebuurt met lucht van vreemt gebrâedt
 Te deuren uyt, de naecktebouten op de straet,
 Doen langhs de heere wegh als uytgelaten dieren
 't Volck over-eynd gezet met bulderen en tieren.
 Den roep was eenderley: plaeg over dese steê,
 De Mannen riepen, wraeck, de Vrouwen kreeten, wee,
 In 't duysterst van de nacht, de borger-wacht door 't roepen
 Verbaest, komt voor den dach op 't raetlen van de stoepen.
 Het moeder naeckte Volck hun nare weege nam
 De Sout-steeg uyt, recht langhs het Water naer den Dam:
 Ghy Dierick trockt voor an, en waert de luytst in 't krayen,
 En deed de naeckten door de wijcken hen versprayen,
 Ghy waerden in dit schijn, vervult van mijne geest,
 Of ghy Propheet de naeckte waerheyt had geweest.
 Uw Stoet was wel bedacht die hen gestreken hadden,
 Om dat men niet en zou hen grijpen by de kladden.

De Paepſche Borgery quam eyndlingh in 't geweer,
En vongh de naeckte bend', daer baete zeep noch ſmeer.
Men brocht u met uw Broërs en Zuſters om het leven
Door 't Zwaerd op een Schavot. Wat hebben zy bedreven?
Ons' anhangh groeyt daer door als Phenix uyt de as.
De toeloop is nu meêr als zy te vooren was.
Al hebt ghy, groote Held, ſoo deerlijck moeten zneven,
Uw naem zal eeuwig in ons' Stamboeck zijn geſchreven.
Hoe! doen hy noch voorheen het Vollick brocht in 't hooft
Dat God hen lieden ander Landen had belooft,
En deed hen huys en hof en alle boel verkoopen,
En naer de Wagens en bevrachte Schepen loopen
En dringen om het feerſt, ſoo hoorden hy gewach
Dat men de vloot ophiel door Keyferlijck beſlach.
Dat door des zelfs bevel oock angehouden waren
De voorſte Schepen met d'Herdoopers afgevaren.
Toen klom hy op de Stoel, ſoo hy gewapend was
Met ruſting' en met ſpiets, met ringkraeg en rondas,
En ruyd de Doopers op, om met ſchee-bloote klingen
De ſtraten deur de nuwe Veſper voort te zingen
Op Knipperdollings wijs, met angſtelijck geluyt.
Sy volgen zijn begeer, de Zwaerden raecken uyt.
Men hoord het bang geſchreeuw, men hoord rappieren klappē,
Men ziet de punten 't vuur uyt de Keyſteenen ſchrappen.
Den een balckt, betert u, het rijk van God genaect.
Een ander Broeder, ſlaet zijn lemmer dat het kraect,
En roept, ô Borgery! ſoo ghy niet laet uw Sonden,
Ick zie den hel gereed daer ghy zult zijn verſonden.
Een dard' de Brandklock klept en voeghd' er dit noch by:
Gods Segen en Genade is op de rechter zy
Van Amſterdam, zijn vloeck en thoren op de luchter.
De vierde kanſt niet mis, en baerd noch veel mondruchter:
O goddelooſe hoop! ſoo ghy u niet bekeert,
Of niet gelooft dat ons langh is gepropheteert,
Ghy alle ſult vergaen, den eerſten met de leſten,
Dit zal voorſecker zijn, ick waerſchouw u ten beſten.

Hoort na de ware leer, de stem van Zions bruyd.
Op dit gedruys en galm de Borgery komt uyt,
En Schutters, die terfont de krayers vast beknippen,
En zoo besetten dat hen niemand kon ontglippen.
Men sleeptze naer het kot , naer 't droevigh huys ter nood,
Men velt des andren daeghs de uytspraeck vande dood.
Men doet henliên geblinddoeckt voor een zanthoop bucken,
En door 't Scherprechters swaerd hen houwen an twee stucken.
Dit is, ó Diderick, een Perel an uw' Kroon,
Waar voor ghy oock geniet by Zatanas u loon;
Maer ghy van Geel, en Kampen, die noch zijt in 't leven,
Betrouwt vry op mijn hulp, ick zal u niet begeven,
En weest malkaer getrou, treck beyde an een lijn,
Daer ghy twee wezen zult zal ick de darde zijn,
En hebt ghy meer van doen, ick zal noch noodhulp krijgen
Die ick zal uyt het helsche Voorburch op doen stijgen,
Als Godvergetenheyd, Bedrogh, Kerckdievery,
Schijnheyligheyd, en liefste zuster Kettery,
Met Tweedracht haer gespeel, Gewelt en Misvertrouwen,
En Ongeloof, die altijt haer gezelschap houwen.
Wel an dan mannen, op, elck een past op zijn wacht.
U Kampen geef ick al de geestelijke macht,
En maeck u Bisschop van de Amsteldamsche vesten.
Van Geel, ick geef u het Stadthouderschap ten besten.
Nu zijt ghy alle beyd zoo heerelick verhooghd,
En weynigh minder als des Munsters oppervooghd,
Die oppermacht heeft om de kudde daer te weyden,
Die grooten yveraer, die grooten Jan van Leyden,
Een man die daer toe dient, een man na Duyvels wensch,
Na 't hart van Belzebub, half duyvel hallif mensch,
Die, om een enckel woord, dorst met het zwaerd afhouwen
't Gekroonde hooft van d' alderliefste van zijn vrouwen.
Laet hy uw voorbeeld zijn en tafereel. Ick ga,
Volght ghy mijn raed en 's Konings voetstap dapper na.

Binnen.

Tweede

Tweede uytkomst.

Jan van Geel.

v. *Ge.* Waer is de stemme Gods? is dan den Geest verdwenen
Die my in 't wesen van een Engel was verschenen?
En my anporde, en daer by voorzeyde, dat
Den aenslagh die ick had gemunt op dese Stadt,
En angeleyt had met mijn trouwste raedgessellen,
Men juyft op desen dach in 't werrick soude stellen,
Die op den thienden dach van Bloeymaent was beraemt
Als 't Kruys-gild en de Wet was op 't Stadthuys versaemt,
Om die Godloose hoop in 't drockste van hun slempen
Te overrumpelen, en grondigh uyt te dempen.
Hier uyt zoo blijkt het dat ons opset goet moet zijn,
Om dat de wille Gods kooft over een met mijn.
Ten alderlesten maelt en draeyt de stille meulen.
Ten lesten vlamt het vuur dat langh heeft leggen smeulen.
Soo zal van Geel nu oock 't geen dat verborgen was
An dese Borgery hen brengen nu te pas.
Zint dat ick herwaerd an uyt Vrieslant was gekomen,
Daer d'oude Klooster plaets van Schenck ons werd ontnomen,
En ick ter nauwer nood zijn handen noch ontquam,
En quam bedecktelijck gevluht tot Amsterdam,
Daer ick in korten tijd in goede kennis raecte,
En grooten anhangh kreegh, en meningh dooper maecte.
Dit duerde soo een wijl, en bleef noch onbekent
Van naem en van persoon, tot dat ick in het end
Van goeder-hand tot mijne voordeel werd geraden
By 't Hof van Brussel te versoecken mijn genade,
Dat ick van Koningin Vrouw Mari haest verkreegh;
Doen quam ick weder hier, en doen niet meer versweegh
Dat ick was Jan van Geel, en maecte by de grooten
My seer gemeen, mits dat te Brussel was besloten
Dat ick den Koning Jan zou helpen an een kant,
En Munster leveren zou in des Bisschops hand,

Dat noyt mijn meyningh was; maer recht geschapen anders,
My Voogd te maecken van de Stadt der Amstel-landers,
En daer oprechten oock een doops gemeynte rijck,
Den Koningh Beukels-zoon en Munster in gelijk.
Hoewel ick vry en vranck gae daeglijcx over straten,
Soo schijnt het evenwel, dat, die het Zion haten,
Mijn doen hebben verdacht an d'Overheyd gemaect;
Soo dat ick weder nu ben op de tongh geraect,
En is oock een plackaet op gisteren gelesen
Om my te krijgen vast, den klapper toegewesen
Een goede somme gelts die my aenbrengen zal.
Ick word scherp na gefocht, maer ick en hou geen stal,
En wissel staegh van huys. Maer 't zal niet langer duren,
Het zal verandert zijn in min als dertigh uren;
Doch Kampen, sonder wie dat ick geen raedslag houw,
En Henrick Goedbeleyd, op wie ick veel vertrouw,
Die, als een oud Soldaet in oorloogh wel ervaren,
Den krijgh gevollight heeft van zijne kintze jaren,
Zal ick dees zaeck en mijn voornemen doen verstaen,

Van Campen uyt.

En tot mijn groot geluck komt hier van Campen aen.
Gevader, ingeval het u niet mocht verveelen
Zoud ick u garen van mijn meyningh mede deelen.

Kam. Wat is dat Broeder, zegh? *v. Ge.* Ghy weet van al 't bedrijf,
En wat een somme gelts de Heeren op ons lijf
Gestelt hebben, en afgelesen daer beneven
Dat niemand ons twee oock huysvestingh zoude geven,
Op straffe vande Galgh. Denckt eens wat swarigheyd
Ous over 't hoeft hangt, zoo onz' anslagh word bekeyd;
Waer over Vader, zoo docht my als dat de naeste
En beste raed is om ons' voorslagh te behaesten,
Te meer mits in mijn slaep een geest oock sulcx my ried.

Kam. Soo zijn wy schuldigh dan te volgen dat gebiet.
v. Ge. Behalven dit soo staet by d'uytspraeck meê te lesen,
Dat morgen vande Stadt wy meester zullen wesen.

Kam.

Kam. Is 't lang geleden broër dat u die geest verscheen?

v. Ge. Het is niet langer dan een uyr of twee geleên.

Kam. Verscheen hy u niet vol van Hemels licht en klaerheyd?

v. Ge. Soo was hy in der daed. *Kam.* Dat is de geest der waerheyd,

Die kan niet liegen, neen, dit is de selve geest,

Die dees' voorleden nacht oock heeft by my geweest.

Daer ons die geest toe drijft, dat moet zijn naergekomen

Gelijck de wille Gods, men houdt dit voor geen dromen.

v. Ge. Ick daer om hier my by u liede vinden laet

Dus in den uchtend stond voor dauw, voor daegh op straet,

Als onderdaen van des propheet's en geests bevellen.

Waer voor ick garen my in doods gevaer wil stellen.

Kam. Wat zeyden u den geest? *v. Ge.* De geest voorseyde mijn,

Dat ick van Amsterdam Stadthouder zoude zijn,

Ghy Bisschop in de Kerck, hy heeft daer toe vergonnen

U al de inkomsten, van Papen en van Nonnen.

My van het Borgers goet. En onse kleyne schaar

Al 't koopmans toebehoer, van sijne en ruyge waer,

De Wisselbanck, de Beurs, de Lichters yol van granen,

En Schepen die geladen leggen voor de kranen.

Packhuysen, Solders, en al 't Kerckelijck gewaed,

Van goud en silverwerck, en al dat daer toe staet.

Kam. Weest welkoom goede geest met soo veel rijcke gaven.

v. Ge. Dat men de Martelaers gebeenten zou begraven,

En Diederick van 't rad daer hy op leyt te prijck,

En 't hooft afhalen vande staeck des Volewijck,

En als een Heylighdom, dat wonderen zal wercken,

Geleyden met al de Godsalige ter Kercken,

En na behooren daer ter aerde dan gedaen

Ter plaetze daer het hooge altaer had gestaen,

In 't Oosterkoor, en nevens den Propheet ter Zuyen,

Sijn medebroeders, en dat al de Klocken luyen.

Dat men des Dirickx rif in een verheven zarck

Besluyten zoude als des Amstels Patriarck.

Dat men als dan oock door de Stadt op zoude foecken,

Al wat daer van geschreven of gedruckte boecken

Te vinden zouden zijn, dat men die op den Dam
Als Noodeloofse zou vernielen door de vlam,
De Willekeuren eerst, en Zegel-brieven honderd,
En parkementen; doch den Bybel uytgefonderd,
Die als Gods spraeck tot ons alleen moet zijn bewaert
En voor het branden en mishandelen gespaert.

Al d'ander boecken van den Koning zijn verwesen
Gebrand te worden, als onnodigh om te lesen,
Gelijck tot Munster op de Marckt oock is gefchiet,
En wezen moet in al 't nieuw Israëls gebiet.

Dees openbaring doet u oock den geest onthouwen.

Hier koomt een vrund, op wien dat ick heb goet betrouwen,
Dat hy het nieuwe Zion helpen stichten zal, *Goed-bel. uyt.*

En brengen zoo de Hoer van Babel tot een val. (wil duyden.)

Kam. Wie is het? *v. Ge.* Goedbeleyd. *Kam.* Die naem wat goets

v. Ge. De daden veeltijts zijn, na dat de namen luyden.

Kam. Ishy dan als zijn naem? is hy van goedbeleyd?

Te meerder hoop ick op de uytkoomt van het feyt.

Goedb. Gegroet moet zijn van Geel, en Kampen daer beneven,
God geef u hier zijn vreê, en namaels 't eeuwigh leven.

v. Ge. God geef u dat ghy wenscht, ghy koomt hier recht te pas.

Goedb. De geest my insprack dat daer yet op handen was
Tot dienst van Israël, het zouw my eeuwigh wroegen
Dat ick, als 't daer bylagh, my oock niet by zou voegen.

Kam. D'instortingh vande geest is nu maer al te waer,
En door getuygenis van dryen openbaer.

Goedb. Al eer dat ick my dese saeck wou onderwinden
Socht ick na u, van Geel; doch kost u nergens vinden
Mits ghy soo dick vervaert, en uwe huysgezin
Veranderd alle daegh, den geest die gaf my in
Dat ick alhier u by den Leeraer zou bejegenen.

v. Ge. Hoort broeder waer dat ons den Hemel meê wil zegenen.

Goedb. Waer mede doch! ey zegh? *v. Ge.* met d'Amsterdamsche

Goedb. Ick twijfel, broeder, of ghy dat wel hebt gevat. (stadt.

De Stadt van Amsterdam! hoe zou men dat beginnen?

v. Ge. Men moet die met geweld, en met de wapens winnen.

Goedb.

- Goedb.* Wat raad daar toe? *v. Ge.* De geest an ons heeft toegezeid:
De Stadt is ons. Wat dunkt u daar af Goedbeleyd?
- Goedb.* Of zulx de geest al zeidt, het beste nu genomen,
Het was zo. Hoe zullen wy daar toe kunnen komen
Met zulk een kleine schaar? *Kam.* Als ik het u beloof,
Is dat u niet genoeg? ô gy krank van geloof!
En twijfelt gy noch dat wy Leeraars en Propheten
De wil van Godt, en het toekomende niet weten?
- Goedb.* Ik twijffel daar niet an; maar ik en zie geen kans.
Na menschelijk begrip: gy raakt wel an den dans,
Maar hoe daar weder af? *Kam.* Zie toe, het zal u rouwen,
Wilt gy op ons, noch op Gods Engel, niet betrouwen?
- v. Ge.* Hoor toe: den geest geeft u den Standaard in de hand
Als Opper-vaanderig in 't veenig Amstel-land,
Waar mede wy u, als dat waardig, nu vereeren,
Den Eed zal yder een dit Vaandel moeten zweeren,
Om uit te roeijen het verdoemde Babilon.
- Kam.* Toont u dan als een David of een Gedeon.
- Goedb.* Ik neem 't an of het my van God gezonden worden.
- v. Ge.* Zo doet het ook: gaat, stelt uw benden in slagorden.
- Goedb.* Waar vind ik die? *v. Ge.* De plaats en is noch niet bestemt.
- Kam.* Men moet dees zaak zo overleggen dat het klemt.
- Goedb.* Wanneer is het te doen? *v. Ge.* Dees avond zal best passen
Om 't werk te voeren uit, terwijl de Heeren brassen.
- Kam.* De Gildebroërs van 't Kruis dan zitten in de Wijn
Op 't Raadhuis, daar de Heeren ook dan zullen zijn,
En drinken, by den hals, zo vol als Water-Snippen.
- v. Ge.* Deze gelegenheit moet men niet laten slippen.
- Goedb.* Waar zal de bykomst zijn? *Kam.* Maar in de groote Zaal
Van onze Doop-verwant, ons aller Pieter Gael.
- Goedb.* Is 't niet in de Pijlsteeg? *Kam.* Ja, laat daar uw lantsknechten,
En al die vromelijk voor Zion willen vechten,
Verschijnen. *Goedb.* Op wat uur? *Kam.* Omtrent ten hallef thien.
- v. Ge.* Ik heb een jongen, die het Raathuis zal bespiën,
Op wie dat niemant niet zal hebben achterdenken,
Om dat hy t'avond an de tafel daar zal schenken.

Dees afgerechte gaff zal ons, op heeter daed,
Al overbrieven wat 'er boven ommegaat.

Waer na dat ghy, en ick, en all' ons rot-gefellen,
Na het gefchapen ftaet, ons hebben an te fteilen.

Goedb. En of het uyt quam, broeders, dat God wil verhoën,
Hoe dan toe? *Kam.* Is 't weër met fwaerhoofdighet te doen?
Godt zegen ons. *Goedb.* Ghy kunt de vrees my niet benemen.

v. Ge. Schaemt u foo tegens uwe Biffchop an te teemen;
Is 't noch niet lang genoegh gevrees en misvertrouwt?
Het fchijnt ghy geen geloof op Gods voorzeggen bouwt.

Goedb. Ik wenfchte dat ghy my wat beter mocht verftercken.

Kam. Wat meent ghy Henrick, God is wonder in zijn wercken.

Goedb. Dat weet ick wel. *Kam.* So dan, gy ziet alreets zijn macht

Aan Koningh Jan, wat hy te wege heeft gebracht,
Die van een flechten bloed, die fat en naeyde kleeren,
Soo hoogh verheven man is, en een Heer der Heeren,
En in de plaetz' van Naeld, van Vingerhoed, en Schaer,
Zijn Garen, Zijd', een goude Kroon draeght op zijn hayr.
Zijn Vrouw blinkt oock in 't goud, de weduw van zijn macker,
Van Jan Matthijszoon, en die was te vooren Backer,
Doch namaels, als het bleeck, door God en zijn bevel,
Propheet en Capiteyn in 't nieuwe Israël;

En die tot Munfter nu zijn Beuckels Coninginnen,
Die wonnen eerst de koft met heekelen en fpiennen.

Al ben ick felfs maer een Houtfager van de ftraet,
Ick word nochtans beroepen tot een hooger ftaet,

Tot Biffchops waerdigheyt, al zijt ghy maer een looyer
Van ambachts weegen, en van vaderland een Goyer,

En Geel een Huysmans zoon, foo blijkt het nochtans, dat
Ghy word gemaect twee Opperhoofden van de Stadt.

Dus moet ghy, leeck, den geest niet dieper ondervragen,
Oft' om uw wangeloof zou ons den Hemel plagen.

Dus laet uw vreesen ftaen, en zijt daer meê vernoeagd
Met 't geen dat God en wy u hebben toegevoegd.

God wil dat wy voortaan nu dese Stadt beftieren.

Goedb. Wel, met gerufftheyd dan fal ick den Wimpel fwieren.

γ. *Ge.* Gedanckt zy God, en oock des Heeren ware tolck,
Die ons verkondigt de verlossingh' van zijn Volck.
Nu zal van Geel niet meêr van slaepsteê soo verandren,
En by de straet in onbekende Kleeren wandren,
En dolen by der nacht uit vrees der Schouten, of
Gekamerd in een huis. Nu zal het Princen hof,
En 't Raedhuis van de Stadt, my strecken tot een woningh,
Daer ick huis-houden zal gelijk de Amstels Koningh.

Kam. Nu zal geen hout meer van mijn sage zijn geklooft.
Nu zal ick brallen met de Mijter op mijn hooft,
Wanneer de Vroedschap, en het Paufdom is an duygen,
Soo zal een yder sich voor Kampens voeten buygen.

γ. *Ge.* Nu zal ick zijn een Heer. Nu zal ick morgen vroegh
Een Joncker zijn. Ick zegh hier meê adieu de ploegh.

Goedb. Nu zal ick daer mijn lust, en wil is, mogen trouwen,
En soo veel Wijven als mijn staet kan onderhouwen,
En dagelijcx wat versch. *Kam.* Koom, laet ons binnen gaen,
Om nader daer op ons voornemen te beraên. *Binnen.*

Key van Herdoopers.

O ghy kleyn weder-doopte schaer!
Daer 's Hemels stoelen wachten naer,
Die, schoon gepronckt, voor u bereyd zijn,
En van beginzel toe geleyd zijn.

Ghy die zijt in 't verbond getreên,
En all' uw goedren hebt gemeen,
Ja voor malkander niet onthouwen
't Gerijf van uw getroude Vrouwen.

Verblijdt u nu op desen dagh,
Daer 't Aerdrijck wel van wagen mach,
Nu God ons leverd in ons' handen
De Hoofststadt van de Water-landen;

En maect van ons' bedruckte stam
Bestierders van 't Rijck Amsterdam;
Om, door de Munstersche Gefanten,
Het Euangeli daer te planten,

En brengen tot gehoorfaemheyd
Van Coninghlijcke Majesteit
De Hollandsche en Vriescche Steden,
Als onder een Hoofd d'andre leeden.

Den Koningh die, in't prachtig Hof,
De Princen ver de loef steeckt of,
In preutze dracht, en Edel-lieden
Waer over hy heeft te gebieden.

Wanneer hy sich op straet verthoont
Zit hy te Paerd, het Hoofd gekroont.
Van louter goud staen stijf zijn kleeren,
En doet sich van geknielden eeren.

Voor hem een Jonghman rijdt te Paerd,
En draeght de Wereld, en een Zwaerd.
Een ander Knaep, ter flincker zijde,
Komt met het Bybel-boeck anrijden.

Soo heerlijk komt den Koningh uyt:
Waer mede hy zijn Volck beduyd,
Dat door de Bybel hy zal leeren,
En met het Zwaerd den Vyand keeren.

De Wereld heeft oock zijn bescheyd,
Dat ons geloof zal zijn verbreyd
De Wereld deur, die, door Gods gave,
Zal buygen onder Beuckels Stave.

Voor eerst soo zal nu dese Stadt,
Met all' heur Rijckdommen en Schat,
Eer morgen uchtend schijnt de Sonne
Van ons bestormt zijn, en gewonnen.

Waer op een yder sich gereet
Met zegenen van den Propheet
Laet vinden wel gerust in wapen,
En wacht hem dese nacht te slapen.

Wanneer de Stadt is in onz' maght
Dan is het tijd om slapen zacht,
Maer nu en doen wy niet als haecken
Om by Johan van Geel te waecken.

t'Za, dan van avond opgepast,
Een yder een voldoe zijn last,
Op dat onz'aenflagh niet mach falen,
En van het werck geen schand behalen. *Binnen.*

Tweede deel.

Dirck den Otter. Mr. Pieter Colijn. Boode.

Otter. Heer Borgermeester, dese Jonghman komt my tegen,
En diend my an een zaeck daer veel is an gelegen.

Ick vind in mijn gemoed hier over my bezwaert

Te houden dit by my. *Col.* Heer Schepen, dan verklaert

Wat ghy te zeggen hebt. *Ott.* Ick brengh de man te vooren,

Om dat ghy uyt zijn Mond het beter zult anhooren,

Als uyt mijn naverhael. *Col.* Wat tijding brengh ghy dan?

Ott. Verhaelt het weder hier op dat men 't weten kan.

Bod. Mijn Heeren, 't geen ik zegh dat zult ghy waer bevinden.

Col. Wat is'er dan te doen? *Bod.* Mijn Heer, de Doopsgezinden

Hun t'zamen rotten en versamelen by een,

Om noch van dese nacht te wezen op de been.

't Is op 't Stadthuys gemunt, om u daer, met hen allen,

Als ghy ter Tafel zit, te komen overvallen

Op 't alderonversienst, en, is hun kaert niet vals,

't Geheele gilt des Kruys te brengen om den hals:

En dat gedaen, dan zijn van meningh' dees' gesellen

Dees' goede Stadt in een elendigh bloedbad stellen:

Want die door 't water niet herdoopt en is, die moet,

Na 't zeggen des Propheet's, gedoopt zijn in zijn bloed,

En al wat weerbied zy ter neder zullen houwen.

Sy wachten noch een deel gespuys uyt Henegouwen

En elders, soo men hen 't ankommen niet verstoort,

Sy zullen morgen vroegh al wesen voor de poort',

Om, als zy de Steeklock van 't Raedhuys hooren luyen,

Gelijckerhand de Stadt het onderst' boven kruyen.

Col. 't Is vast dat zy geen goed en hebben in hun zin.

Bod. Dat kunt ghy hier uyt dencken. Dat geeft God u in.

Tot meerder seeckerheit, ick wil gevangen blijven,
 Indien het soo niet is soo straft my an den lijve,
 Soo ghy het anders vind. *Col.* Uyt wien weet ghy dit werck?
Bod. Mijn meester Hönigh, in het uitgaen van de Kerck,
 Wierd midden in 't gedrangh des Vollicx, na het preecken,
 Bedecktelijck een brief van yemand toe gesteecken.
 Maer wie dat hem die gaf ik niet wel zeggen kan.
 Het opschrift was an hem, den inhoudt was daer van:
 Soo waerd hy had zijn lijf, soo hy had lief zijn leven,
 Dat hy hem t'avond op 't Stadthuys niet zou begeben
 By 't Kruysgild: want als dan wat vreemds daer om zou gaen.
 Dit streckt alleen tot uw waerschuwing en vermaen;
 Oock dat hy hem in tijts voort uit de Stadt zou packen,
 En zijn gereedste goet en reeckenboecken sacken.
 Dat niemand voortaan zou bewoonen dese Stadt,
 Als die 't oprecht geloof en tweede doopzel had.
 De Heeren letten nu, na hun geslepen oordeel,
 Wat best gedaen zal zijn in die saeck tot hun voordeel;
 Voor my, ick ben bereyd in hechtenis te gaen
 Als ick gezeid heb, zoo de faken soo niet staen.
 Tot nader onderricht, en om het stuck bequamer
 Te ondertasten, ziet der Redenrijckers Kamer,
 Die nu is op de Waeg recht over het Stadthuis,
 't Blazoen dat hanght daer uit, een lieveheer an 't kruys,
 Ick echter wil daer voor mijn lijf en goed verbinden,
 Dat ghy daer drie, met scharp geladen, roers zult vinden,
 En andre wapens meer, al dienstigh tot de strijd,
 Soo men de Doopers maer vergunnen wil de tijt,
 Sy zullen van geweer en macht hen meer verkloecken.
Col. Wy zullen dan terstont de Speel-plaets gaen besoecken.
Bod. Ghy zult het vinden daer gelijk ick heb gezeyd.
Col. Wy zullen darwaert gaen, doch ghy soo langh verbeydt
 Tot dat wy van de Kamer weder zijn gekomen,
 En klare kennis van die handel zy genomen.
 Heer Rekalf, als ghy wilt, koom laet ons henen gaen,
 Hier op den Dam sie ick een vande Hoofden staen.

Ick zal hem spreekken aen.

Colijn. Coenraed. Rekalf.

Col. Wat hebt gy nieuws voorhanden
Tegens de Pincxter-tijdt? *Coen.* Van Jephthes offerhande,
Een Treur-spel, daar de droeve vader onbedacht
Zijn dochter, tegens mening, om beloften slacht,
Gelijk daar staat in 't Boek der Rechteren te lezen,
En daar vertoningen en zangen zullen wezen.

Anno
1585

Rek. En had ik niet verstaan, dat gy op het Stadthuis
Een Tafel-spel zoud voor de Broeders van het Kruis,
Als zy op 't beste van hun vreugd en maaltijd zaten,
Door uw bedreven gasten daar zoud spelen laten?

Coen. Heer, ik weet nieuwers af. *Col.* 't Word nochtans zo gezeit.

Coen. De leugen vaak wel voor de waarheit word verbreid.

Rek. Coenraad, wy zijn beluft om eens de Kamers kleeren
Te zien, waar meê dat gy de Kruisbroêrs zult vereeren.

Coen. Wie maakt mijn Heer dat wijs? Ik zeg noch eens vooral,
Dat niet voor Pincxteren de Kamer spelen zal.

Col. Laat dan zien wat 'er is, voor my, ik ben nieusgierig.
Is dat het oud Blazoen? *Coen.* Ja Heer, *In Liefde vierig.*
Doch t'zedert dat ons van den Keizer is vereert
Het nieuw Blazoen, het *Liefde bloeiend* gebraveert.

Rek. Haalt ons de sleutels hier van uw voorschreven Kamer,
Zo niet, zo laat de deur opsmijten met een hamer,
En houdt ons niet lang op. *Coen.* Daar zijn de sleutels, Heer,
Geopent is de deur. Wat is nu u bekeer?

Col. Wy moeten uwe kraam te degen eens doorzoeken,
Of gy niet iets hebt dat ons dient in deze hoeken.

Rek. Wat is dat voor geweer en tuyg, dat ginder staat?

Coen. 't Zijn Vuurroers, hier gebrocht by iemand van de straat.

Col. Wat doet gy-liên hier meê, en waar toe te gebruiken?

Rek. Waar toe de Buffen, die daar leggen op de luiken?

Col. Zo 't u belieft, zo laat ons nader daar by gaan.

Rek. Wel, hoe gaat dat hier toe? de haken zijn gelaân

Met scherrip. *Col.* Dit en is voor Spreeuwen, noch voor Vogels.

Rek. Hier zijn ook Lonten, en een tonneken met Kogels.

Col.

Col. Zeg, Rederijker, wat deez' wapenen bediën?

Coen. Mijn Heeren, die zijn hier gebrocht van vreemde liën.

Rek. Die u niet vreemt en zijn. *Coen.* Wilt gy my niet geloven, Ik zal 't be-eedigen. *Col.* Komt op de middagh boven, Verantwoord daar uw zaak. *Rek.* Neemt al de Buffen meê, En brengtze in het Boshuis, deez' Hellebaerden meê. Wy gaan naar het Stadthuis, om aldaar te verklaren Deez' zaaks gelegenheit, en hoe wy zijn gevaren. *Binnen.*

Colijn. Rekalf. Otter. Hollestoot.

Col. Mijn Heeren, 't is alzo, dat komend op de Waag, En Redenrijkers Kamer, op de eerste laag, Al eveneens gelijk de Bode ons verkonde, Wy Vuurroers daar, en meer verboden Wapens, vonden.

Rek. Die alles zijn door een Stads-dienaar opgezocht, En op een fiede naar het Wapenhuis gebrocht.

Ott. Daar zijnze wel bewaart. doch wie weet nu wat elders Van zulk geweer noch schuilt in hoeken en in kelders. 't Is altoos goet dat deze Roers gevonden zijn, Het helpt zo veel als 't mach. *Col.* Zo doet het ook voor mijn. Ik acht het veel te zijn na mijn geringe oordeel. Den Vyand, door de Waag, zou hebben een groot voordeel Op ons, en op 't Stadthuis, dat hen nu is gemist.

Holl. Daar mede is de heele brand noch niet gesliff.

Rek. Gesliff tot daar en toe, hoe zullen wy 't nu klaren? Zullen wy heden met de maaltijt noch voortvaren? Wat dunkt u, Heer Colijn? wanneer het an my stont, Ik zou het staken, zo men dit geraden vond.

Col. Ik niet, mijn Heer, ik zou de gasten laten komen, 't Zou anders schijnen dat wy voor de Doopers schromen.

Ott. Te meerder om dat nu de kosten zijn gedaan, Van wijn, en bier, en van gezoden, en gebraân.

Holl. Dat is de minste zorg van drinken en van 't eeten, Als men maar met geruste harten was gezeten, Want zo de Kopper dezen avondt voortgaan mocht, Het zal niet toegaan zonder vrees en achterdocht.

Rek.

Rek. 't Waer beter uitgesteld, ten minsten dese male,
Om op een ander tijdt het gastsmael te verhalen
Met meer genegentheid, en ook met meerder lust.

Col. Heer Borgermeester weest doch in de saeck geruft,
Wie zou de Heeren op het Raedhuis, met hun Gasten,
In 't ansien van de wacht, en 't volck, an durven tasten?
En is het waer dat vande Doopers word verbreyd,
Hun kans te schoonder is wanneer wy zijn verspreydt,
Om hoeft voor hoeft elck in zijn huise te overvallen,
Als nu wanneer wy zijn vergadert met ons allen,
Om dat de sterckheid altoos is van meerder kracht,
Wanneer zy van veel krachten word te saam gebracht.
Tot meerder seeckerheit, wy zullen daar en boven
De Poorten vande Stadt, en oock de Schutters-hoven
Besetten met goê wacht. Den Dam zal zijn bescut
Van kloecke wachters onder Hopman Simon Put,
Joost Buyck, en Hollesflood goe order zullen stellen,
En zullen by der hand zijn met hun rotgesellen.
Wat wilt ghy meer? de wacht, en al de Borgery,
In tijdt van nood al zullen wezen op ons' zy.

Ott. Ick maack geen swarigheid, en voor geen Doopers vreze:
En meen zy meer beangst, als wy liên, zullen wezen,
Om dat het nest van hen is op de Waag gesteuert.
't En kan niet anders zijn, of zy zijn al gescheurt.

Holle. Als men voortvaeren zou, zo moest men 't al verfwijgen
Voor de gemeente, om geen achterdocht te krijgen.
Maer wat ghy doet en geeft het grauwniet inde mond
Van 't geen hier om gaet, op dat zy niet ruycken londt.
Indien ghy raat weet om dit alzoo te bestellen,
Dan zou ick eyndelijk ook op uw zijde hellen.
Want flauwen wy, het Volck ook flauwen zal van moed,
Dat garen volgt 't geen hen de Raad te vooren doet.
Indien men dit verzuimt, zoo raecken wy an kolen.

Col. Men zal daar in verzien, ons is de wacht bevolen.

Ott. Het geen dat Hollesflood daar voorflaet is niet vreemt.

Col. Wat zeit'er Rekalf toe? *Rek.* Ick ben nu overstemt,

Maer zegh noch echter, Heeren, neemt my af ten goede,
Zoo doende kunnen wy niet wezen op ons hoede.
Waer heeft men ooit gehoort, dat mannen by de Wijn
Zorghvuldigh, en noch by hun beste zinnen zijn?
Zoo ducht ick oock, dat onder 't storten en het schencken
Wy al te weinigh om het achterst' zullen dencken,
Terwijl den vyand ondertusschen op ons wacht,
En komen zal gelijk een huisdief in de nacht.
Dus ziet toe wat ghy doet. Men leert het in de Schoolen,
Ten halven beter is gekeert als heel te doolen.

Col. Het geen besloten is dat moet men voeren uit.

Ott. Het moet zo gaen Heer. *Holl.* Ick ben met u in een schuit.

Rek. Wanneer men maer alleen de stemmen hier gaet tellen,
Zoo weet ick dat ick my zal moeten onder stellen;
Doch echter laet ick niet te hooren, en te zien.

Col. Wy gaen daer dan meê voort. *Rek.* Ick laet u dan betien.

Binnen.

Rey van Borgers.

Wy Amsterdamsche Borger-rey
Nu vrolijk planten hier de Mey,
Om deze kruisfeest te vereeren,
En proncken met onz' beste kleeren,
En met ons Edel Kruis-levrey;
En hooflijck deze dagh besteên,
Tot lof englory van Heleên,
Die 't heiligh Kruis heeft weêr gevonden,
Daer an onz' Heiland, om onz' zonden,
De doodt zoo bitter heeft geleên.

Het hout, waer door wy zijn verloft,
Waer door de doodt zelfs sterven most,
En dooden weder levend raeckten,
En die, door Zatans listen, smaecten
In 't Paradijs verboden kost.

Dat was de Oost-boom van de dood,
Toen Adam voor den Engel vlood,
En plaets van wellust moest verlaten,

Daer

Daer van ontērfde zijn' naefaten
Doen Eva hem den Appel boodt.

Dat die in 't hout had d'overhand
Nu weder is, door 't hout, vermand,
't Hout dat hy meer vreesf dan de donder,
Waer voor het Helfch gefpuis moet onder,
En trilt noch midden inde brand.

O heyligh Kruis, ô dierbaer hout,
Waer op een ziel haer welvaert bouwt,
Niet als het hout, daer 's Werelts Heeren
In hun Paleifen meê braveeren;
Of stijlen van gekloncken gout.

Soo alste Romen achten dijn
Heraclius en *Constantijn*,
Toen 't Keizerrijk was in zijn wezen
Uit 't blinde Heidendom gerezen,
In Amsterdam ge-cert zult zijn.

In Amsterdam, die onverzaeght
Drie Kruiffen in haar Wapen draeght,
En kruift de Zee met staende zeilen,
Soo verre, dat de Son moet feilen,
En ziet zijn streep foo overjaeght.

Dees' Kruisftadt, tot erkentenis
Van Kruis en Wapens vindenis,
In 's Kruis naem, 't Kruis-gild heeft begonnen,
En zints van niemand is gewonnen,
Als by de tijdt gebleecken is.

Op nieuws wy dan anvaerden weêr,
En voeren uit des Kruisdags eer.
Wilt ons, ô God! genadigh sparen
En voor de Doopers ons bewaren,
En door uw' Kruis verloft ons Heer.

Binnen.

Darde Bedrijf.

*Kampen. van Geel. Goedbeleyd. Verklicker.
Rey van Herdoopers.*

Kam. Ick meen dat ghy wel weet waar om dat men u lieden
Door den anspreeker hier terstont heeft doen ontbieden?
Indien ghy 't niet en weet, zal ik u zeggen, hoe
De zaak gelegen is, een yder luister toe:
In 't stilste van de nacht als Klooster-klocken kleppen,
En dat de Nonnen gaan ter Metten met heur fleppen
En ruyne wielle, en dat den geschoren Paep
Zijn Choorzang zingt, terwijl een ander leit in slaap,
Quam my, en Goedbeleid, en Geel, zoo zy vertrecken,
Een Hemelsch Engel uit ons' fluymering opwecken,
Zijn aanschijn als een vuur, en van een brandend licht,
De oogen als twee sackelsbranden in 't gezicht,
De schaduw vande nacht moest voor zijn klaarheit wijcken,
En tegens wil haar bruyne masck en falij strijcken.
Opriep hy, Zoon sta op, het is geen rustens tijt;
Maar dat een yder een zich wapend tot de strijd.
Uw wapens geestlijk zijn. De ysere harnassen,
En 't blancke stale swaard' uw mede-broeders passen.
Ik, sprack den Engel, zal hen leyden by de hand,
En wezen Kappiteyn, van Geel mijn Luitenant,
Om op heden de Stadt van Amsterdam te winnen
Voor u liên, zoo ghy dezen avond wilt beginnen,
Den anslag by God en zijn Engelen gemaakt,
Te werck te stellen, doch ghy Kampen bid en waakt.
Daar om, ô Broeders, laat uw Bisschop niet verlegen,
Hy spreekt nu, namaals swijght hy die hier wat heeft tegen.

Rey. Wy willen Gods gebod en d'uw niet overtreên.
Al wat ghy ons belast, daar zijn wy meê te vreên.

Kam. Die geene die haar naam staan in dit boeck geschreven,
Die zullen reeckenschap hier namaals moeten geven,
Of 't geen dat men van Gods weegen an hen gebied,
Zy na behooren al gedaan hebben of niet:

Want ghy zijt altemaal verbonden an de Wetten.

Rey. Wy zullen by van Geel ons lijf en goed opsetten.

v. Ge. Zo moest het gaan, alzo, dit is de rechte wijs:

Weet, God ulieden geeft de heele stadt tot prijs,
Alzoo die reid en zeilt, met alle haar Juweelen,
De Borgers huizen moogt ghy met malkander deelen.
Voor mijn deel is het Water en de Warmoesstraat.

Goedb. Ik met den Nieuwen Dijck my wel genoeg en laat.

Rey. Als wy de rest van de Burgwallen dezer Stede

Voor ons bekomen, dan zijn wy ook wel te vreden.
Ick kies dan Bennings huis, daar ghy 't op hebt gemunt
Zal u gewerden, 't huis van meester Reyer Brunt,
En ghy het huis van Buick, en ghy Bacdzeus wooning.

v. Ge. Nugaat het voor de wind, nu onse Haan is Koning.

Waar of den jongen toeft, wiens koomst dat ick verwacht?

Goedb. Daar is den jongeling.

Verklucker wyf.

Verk. Ick koom uit al mijn macht

Anloopen, op dat men van my geen quaat zou giffen,

Het is 'er drock te doen, zy mogen my niet missen.

v. Ge. Hoe gaat het dan daar toe? *Verk.* Zy namen 't uur wel wis,

En zaten al te twalef uren an den dis.

De Heerrooms boven an, de Vroedschap daar beneven;

Doch eenige van die noch achter zijn gebleven

Op quaat vermoeden, doch de andre doen hun best,

En laten gaan de ploeg, en zitten al gemest,

Ja zonder achterdocht, en houden 't al voor leuren,

Al wat men van ons zeit, en drincken zonder treuren,

Niet zonder storten, en een yder smeert de borst.

Zy krijgen malkaar lief, en drincken zonder dorst.

Zoo haast de kroes gaat om, zoo ras kan ik niet schencken,

d'Een roept my by mijn naam, den ander met zijn wencken.

In 't kort, indien dat ik noch twee paar lijven had

Ick zou beswijcken zoo dit zelschap lange zat.

Zy zullen op het eynd noch naar malkander tasten,

Zoo zy zoo voortgaan van malkander t'overlasten.

v. Ge. Gebroërs dat doet my goet, een Karel by de kan
En Laersfen dicht getoest, verstreckt geen hallif man.
Dees' droncken hoop hier om oock zal te lichter sneven.

Verkl. Heer overste ick bid ghy my wilt oorlof geven,
Ick zal voort komen weêr. *v. Ge.* Dat ghy wel gade slaet,
Engoede achting neemt op 't geen daer omme gaet. *Verk. bin.*
Nu Spits-broërs het is tijdt dat ghy, op ons begeeren,
Den eed van trouwigheid an 't Vaendel hier zult sweeren,
Dat ick uit Godes naem geef Goedbeleid in d'handt,
Dat morgen noen zal op de Tooren zijn geplant,
En 't hoeft opsteken zal in plaets van Kruisbroërs Macien,
En als een Segevlagh zoo van de Weêrhaen waeien.
Nu steeck de vinger op, en roept my alle naer,
Getrouwheid dese Vaen. Nu zijn wy met malkaêr
Vereenight door den Eed, en vaste Bontgenooten,
Om Borgermeesters van hun kussens te ontblooten.

Kam. Die met de Kruisse-broers nu zitten in de Wijn,
Doch eer zy 't meenen zal hun kruis gevonderd zijn.

v. Ge. En ick zal nu slaen munt, tot meerder vastigheden
Van onse Broederschap by u bevest met eeden.

Een yder een ontfangt, tot trouweids onderpandt,
Dit stuck gouts gelijk een gods-penning op de hand. *Verk. wyt.*

Kam. Daer kooft de schenker weêr: hoe is het nu gelegen?

Verk. Als nu begint men eerst op 't alderkloeckst te vegen,
Een roemer brengt men om 't welvaren van de stad,
En is soo groot dat men die met twee handen vat,
Die wandelt heen en weer gelijk een stage reizer,
Zy weten van geen heer als vande rijcken Keizer.
Men drinck het ondergangh van de Herdoopers wil
Uit een verheven fluit, de kleyne staen niet stil.
De dampen vande vocht in d'herffenen opstijgen.
Men ziet van lieverlee hun zoo de hooghte krijgen.
Dat ghy u haesten moet acht ick te zijn van nôô,
Om dat zy met ter tijdt vast raecken op het stroo.
Ick ga weer derwaerts heen om henliên uit te harden.
Ghy op den Haspel past. Ick laet u liên gewarden.

v. *Ge.* Blijft gy geheel niet wech ; maer kooft noch eens weerom,
Eer dat wy trecken op, of roeren onze trom. *Verk. bin.*

Ghy moet noch voor het left ons uit de School wat klappen.

Kam. Laet ons een Pul met Wijn voor ons Soldaten tappen,
Op goede voortgang dat wy mogen boven ftaen.

Van Geel, ick brengh het u, laet het eens rondom gaen.

v. *Ge.* Op dat u moed oock door de Wijn word angedreven,
En wy de Kruiffe-broërs oock niet te goede geven,

't Gelt u dan, Goedbeleid. *Goedb.* Het is my wellekoom.

v. *Ge.* Hoe nu toe Vaendrich ? ghy anvaerd dit met een fchroom.

Goedb. Recht uit gezeit, ick ben in mijn gemoed verflagen,
En heb niet in mijn macht de vrees van my te jagen.

Kam. Waer of gy toch voor vreeft ? *Goed.* Dat wy tot onze wensch
Niet raken zullen. *Kam.* O ghy arremhartigh mensch !

Vol misvertrouwen. Zegh, wat zullen uw Landsknechten,

Als den Velt-weifel zwicht, hier kunnen dan verrechten ?

v. *Ge.* Voorwaer, ick u dat niet betroude, Goedbeleid :

Nu, fcheid uw zorgen af, en doet het glas befcheid.

Goedb. Het is veel lichter zoo een roemer uit te florpen,
Als het innemen is van Steden en van Dorpen.

Nu Waeghals, het gelt u. *Rey.* Laet komen van uw hand.

Goedb. God geef dat als die Wijn den Vijand raect an kant.

Ka. Ey mannen, haeft u wat. *Rey.* Den kroes is uitgezopen. *Ver. uit.*

v. *Ge.* Wel hoe verbaeft kooft hier den Jongen angelooft ?

Hoe dus ontftelt ? *Kam.* Zeg ons, hoe kooft ghy dus verbaeft

Andraven ? *Verk.* 't Is gedaen zo gy u niet en haeft ;

De meefte hoop is wegh, naer huis toe, naer hun Wijven,

De andre zijn gefteft om daer niet langh te blijven.

Dus rept uw handen, fluks, eer dat het word te laet.

De zwacke Kruyffe-broers die kruiffen langs de ftraet,

Met kromme gangen, met hun zwieren en laveeren,

Ghy hebt voor al geen tijdt die ghy nu mooght ontbeeren.

De Dienftmaecht van dit huis ter fluipt is heen gegaen

Naer 't Raedhuis, daer zy u heeft altemael verraân :

Want zoo zy bezigh was met feilen en met fchrobben,

En voor den Biffchop wiefch het lywaet an de tobben,

Anhoord

Anhoord' zy alle reën, en al den handel uit,
Dat zy de Schepens heeft van stuck tot stuck beduit.

Kam. Bekomen wy de feccx die ons dus heeft verraden,
Ick zal haar levendig op kolen laten braden,
Of d'alderhardste dood die ik bedencken kan.

v. Ge. Nu mannen, yder doe een witte sluyer an,
Dat ons leevrey zal zijn, als wy verscheyden bennen
Om in de duifternis malkanderen te kennen.

Nu in de Wapens dan. Waar is mijn Sabels Swaert ?

Key. Daar is het Kappiteyn. *Kam.* Kniel al te maal ter aerd,
Op dat ghy 't vry gelei moogt hebben van mijn zegen.
Nu Helden, als ghy wilt, ga, treckt uw vijand tegen,
Dat niemand oud of jong, of vrund, of vijand spaar.
Ga ghy gezegende, slaat de verdoemde schaar.

Binnen.

Bultenaer. Vincent.

Hier aldernaast mijn deur een buerman is woonachtig,
Die om een oude schuld my dagelijcx valt klachtig,
En dreigde ook onlangs als dat hy eerstdaaghs meent
Met recht te vorderen 't geen hy my heeft geleent.

Dan van de lompen meen ick hem niet veel te geven;
Maar zal hem op dit uur gaan brengen om het leven.
Ick sal met listigheid, en met een koel gelaat

Hem krijgen uit zijn huis, en locken op de straat.

Hou, Buerman, hou, sta op, 't is hier geen tijd om slapen.

Vin. Wat is 'er dante doen? *Bult.* Op, wapen, wapen, wapen.

Vin. Ick koom. Waar is 't te doen? wat hoor ik voor gedruis?

Bul. 't Is op de Vijgendam, en ook by het Stadthuis,

Koom laat ons derwaarts gaan. *Vin.* Ik zal mijn spiets gaan halen.

Wat of daar gaande is? *Bult.* 't Zijn Doopers, uit Westphalen

Al hier gekomen, die het maecken van de beest.

Vin. Ik van mijn leven heb nooit zoo vervaart geweest.

Bul. Trek toe de deur. *Vin.* Laat gaan, ik zal die wel toe halen.

Bul. Het mach my beuren nu om mijn schuld te betalen.

Houw dat daar voor. *Vin.* O schelm! ô ghy verrader vals!
Brecht ghy zo deerlijk uw Buerman om den hals.

Bult.

Bult. Met uwe dood, gebuer, laet ick my niet genoeg;
Ick ga, om op den Dam my by den hoop te voegen. *Binnen.*

Van Geel. Goedbeleyd. Verklicker.

Nu mannen, tza. Grijp moet. By dees lantarens schijn,
En dees pecktoortsen, zal het eynd' des oorloghs zijn.
Schop de vuurpannen neer, en alle hun vuurwercken,
Op dat zy het getal van ons liën niet vermercken.

Goedb. Waer om en tasten wy het Raedhuis noch niet aen?

y. Ge. Ick eerst mael spreecken moet die ginder kooft gegaen,
Den Schencker die soo gauw is als de droes en nicker.

Goedb. Ick zagh mijn dagen nooit soo'n aerdigen verklicker.

Verklicker nyt.

y. Ge. Wat tijding brengt gy ons? *Verk.* Het Raedhuis is geleept

Van Gildebroers, al of zy waren wegh geveecht.

Soo zietmen op de jaght, wanneer de Noortsche Boeren

Met fluit, en velt-geschrey, den keteltrommelroeren,

Den Wollif Schapen dief op 't hooren van gerucht,

En reuck van bosse-kruit, sich stellen op de vlucht.

Als in de woeste Zee de stormwind jaegt de golven,

Als Penneballen vliën voor 't slaen van lode kolven,

Soo stuyft het gastvolck wech, alleen Colijn houwt stand,

En in de Kalverstraet krijght Borgers by der hand.

Sijn Meebroer Amstel is tot Brussel, om te redder

De saecken van het Land, en Beths leit sieck te bedde.

Reekalf is langh naer huis, Soo doet oock meest de Raed:

Soo dat nu by Colijn alleen 't gebieden staet,

Het schijnt hy is getrooft om datelijck u lieden

Op 't marcktveld voor de vuyft in 't ruym het hoofd te bieden.

Daer kooft hy an getreën. Nu Hopman past op hem,

En brengt hem met zijn Amstel-borgers in de klem.

Colijn. Van Geel.

Col. Ghy Poorters, soo ghy ooit an uwe Vaders stede,

Waer an ghy al te saem verbonden zijt met eede,

Dienstschuldigh zijt geweest, soo is het dit mael tijdt,

Dat ghy dien hoogen eedt met uwe daden quijt.

En laet u van 't geraes der Doopers niet vervaren:
Maer, als een muur, staet voor uw Kercken en Altaren,
En als Romeynen strijdt voor d'Amsterdamsche eer,
En voor den Keizer oock, den Vijand houwt ter neer.
Ick zal uw leidsman zijn, en wagen eerst mijn leven,
Op dat men my hier na de naem niet meer en geve
Dat ick slaphartig was, dat ick nooit heb geweest,
Veel min dat ick oyt heb mijn vijands oogh gevreesst.
Daer koomt hy op ons an. tZa, draeght u nu als helden.

v. Ge. Ick heb u langh gesocht. Nu sult ghy het ontgelden.
Krijgslieden tast nu toe, en proeft hier u geweer.
Daer leit des vijands hoofd den Borgermeester neer.
De Borger neemt de wijck, gelijk als bloode Hasen,
Of veeren die van wind licht worden wechgeblasen.
Valt nu op 't Raedhuis an. Dit is een goet begin,
Dus sonder tegenstand de plaets te nemen in.
Beset uw wachten wel; verbindt oock de gewonden
Die van ons Vaendel zijn. Ik zal gaen doen de ronden.

Binn.

Roep. Stadts-Dienaer.

Roep. Op, onraed, Borgers op, op Mannen, 't is onraed.
Moord, oploop in de Stadt. De vijand is op sfracht:
Koom vrunden voor den dach, 't Stadthuis is al verloren.
De Weêrdoopt' zitten in de Borgermeesters Toren.
Op, wapen, wapen, moord, koom Steëlien wilt u spoen.

S. Dien. Hoo wat geraes is dit? Wat droes is hier te doen?
Wat is dit voor geraes? wie stoort my in mijn slapen?

Roep. Op Schutters, Kappiteyns, op Hoplien in de wapen.
S. Dien. Wie roept daer wapen? ach! ick mach nu met een greep
Antween gaen snyden, met dit mes, de teugel-reep
Van de Steeklock, die zal den vijand nu niet trecken.
Ick danck u kammeraed dat ghy my dus quaemt wecken.

Roep. Fijn Man 't is hier geen tijd om langh te blijven staen,
Laet ons gaen loopen, de Herdoopers komen aen.

Binnen.

Van Geel. Goedbeleyd. Rey van Herdoopers.

v. Ge. Hier ben ick wederom. Ick heb gedaen de ronde,
Doch nieuwers vijand, of vijands gelijk gevonden,

Zy

Zy zijn verdweenen heel. *Goedb.* Ghy hebt u wel gerept.
v. Ge. Het wordt nu overtijdt dat men de klokken klept,
 Op dat ons Eedverwanten by malkander rucken.
Rey v. Herd. Het touw van de Stee-klock gesneden is an stukken.
Goedb. Dat hoede God! Van Geel, ick ben altoos bevreesst,
 En zonder reden niet hier in beducht geweest,
 Dat, met zoo weinigh macht van volck, wy deze Stede
 Niet machtigh souden zijn. 't Leidt my noch op de leden,
 Is 't zaecke dat het ons an volck en helpers schort,
 Wy komen zullen met dit klein getal te kort.
v. Ge. Ghy onbedachte mensch, zult ghy Godt wetten stellen,
 Die met een Engel een heel leger neêr kon vellen.
 Wy hebben Godt en all' zijn Engelen te vriend.
 Ghy ziet oock wel hoe het geluck ons mede dient.
 Alzulck befoldingh, als Colijn nu heeft ontfangen,
 De rest oock hebben zal, en gaen de zelfde gangen:
 Eer morgen noen de klock tweemaal vijf uren slaet
 Zal Amsterdam ons zijn, zoo daer geschreven staet.
 Dus laet ons deze nacht met waecken overbringen,
 En ondertusschen een bequame Lof-zangh zingen.

Rey van Herdoopers.

Vergeefs hy wacht houdt, met geweer,
 An Stadt, en Huizen, en op straten,
 Zoo met hem niet waecht Godt de Heer,
 En kooft hem met zijn hulp te baten.

Vergeefs wy op den Dam hier staen,
 En Wapenen, en Wimpels roeren,
 Indien ons Godt niet by wil staen,
 En deze tocht uyt helpen voeren.

Godt wil ons geven zulke kracht
 Als hy aen Jesses Zoon verleende,
 Die Goliath den Reus ombracht,
 En met een werrep-slinger steende.

Of als die met een Kake-been
 Ging tegens twintighduizend spitzen,

En't machtigh heyr van Philisteen
Deed voor zijn bloote armen swichten.
Soo geeft nu oock an dit geslacht
De overhand op hun vyanden ;
Op dat zy eeuwigh roem u kracht ,
En looft met Wierocks offerhanden.

Vierde Bedrijf.

Rey van Borgers. Bode. Reekalf.

1. *Rey.* Den Heer Colijn is doodt, in 't vechten neêrgevelt,
De vyand heeft den Dam, 't is met ons slecht gestelt,
Indien wy dese schaed' niet weder goet en maken.
2. *Rey.* Is 't ongeraden dat men Reekalf op deed waken?
3. *Rey.* Geen saeck so noodigh is. Koom, gaan wy naar zijn huys.

Bode nyt.

Hier koomt een Bode meê. Wat hebt gy van 't gespuys?
Hoe maken zy 't? *Bod.* Helaes! zy maken 't langshoe grover.
Ach, wat ellendigheit koomt Amsterdam niet over!

1. *Rey.* Hier zijn wy voor de deur, klop an. 2. *R.* Neen, liever schelt.
Rek. Wie koomt hier in de nacht? hoe is het hier gestelt?

3. *Rey.* Och Burgermeester! koom, of alles gaat verloren.

Rek. Ick hoor daer de trompet van d'oude Kerriks-toren
Die wapen blaest. Ick hoor de groote Brandt-klock luidt.
Zeg op, waer uit dat dit geraas en oproer spruit?
Van wien is dit gerucht en moet wil eerst gekomen?

Bode. Van Wederdoopers, die reeds hebben ingenomen
Den Dam, en het Stadthuis. *Rek.* Het lach my op de leên,
Waarom dat ick oock niet geweest heb uit mijn kleên,
Om, of 't ten quaetsten ging, altoos gereed te wesen,
So sliep ick op een stoel. *Bode.* tZints is een vonk geresen
Tot zulk een hooge vlam. *Rek.* Verhaalt het my te deeg.

Bod. Voor in de Warmoesstraat, daar doet sich op een steeg,
De tweede als men die zou van den Dam af tellen,
Een pijl haer geeft den naam. De Doopsche rot-gesellen,
Aldaar gemonstert, als een onverwachte vlam
Uitborstten, en zy trokken recht toe naer den Dam,

Met slaende trommel, en met lonten angefteecken.
De Borgery verschricken, niemand dorst daer spreekken;
Alleen een droncken-bloet, en Goedbeleid' bekent,
Rand an de schenners van de dollen Doopsche bend'.
Hou mannen, zey hy, ey, laat doch uw gramschap sincken,
Gaet in de kroegh met my, laet ons 't krackeel afdrincken.
Mit tast 'er een van leer. Ziet voor u wat ghy doet,
Sprack Goedbeleid, laet staen, neemt dit hem af in 't goed,
Hy weet niet wat hy zeyt, het zyn' zyn' oude snaken,
Het is mijn Kitte-broër, ons aller Klaes van Aken.
En Klaes, zey hy, ga heen, en pack u voort van hier,
Men handelt hier ter stee van Herberg noch van Bier,
Het geen men hier doet daer is u niet angelegen.
Den dronkaert bleef noch staen; doch wiert verraëns doorregen
Van iemand uit den hoop. Den Hopman van de wacht
Wierd oock op staende voet ter aarde neêrgeflacht,
En met een Bardezaen de keels-strot afgestoten,
En hier en daer soo wierdt noch meerder bloeds vergoten.
De Borgerheer Colijn en hadt geen beter koop;
Maer wierd elendigh oock verflagen in de loop,
Die vroom geleerde Man, dat wy met oogen zagen
Dat hy an stucken, in een mand, wierd t'huis gedragen.
Een ander Raedsperzoon, van 't leven niet berooft;
Maar met een Zwitzers zwaerd de kop wierd opgeklooft;
So koomt den Raedsheer t'huis, die zo zyn' vrouw vervaarde,
Dat zy een Zoon met een doorhouwen hoofd straks baarde.
De dooden, en voor al den leytzman Simon Put,
Werden van het geboeft, tot naeck toe, uitgeschudt,
En leggen op de straet als krenghen van doot honden.
Rek. Dit koomt ons over om ons' ongezoende zonden;
Geeft Heer dat dit maer d'alderminste plaegh verstreckt.
Bod. Zy vonden op 't Stadthuis de tafel noch gedeckt.
Zy vratig aen den Dis, als Wolven, hun begeben,
En haest opmaeckten wat daer over was gebleven.
Van daer weër op de straet, en stopten d' Ammerack
Met angste Borgers die zy joegen in het rack.

Hun kogels zijn vergift, die zy daer maer meê raecken
Zijn lijveloos. Men hoort het balderen en kraecken
Van kruidt en hagel-schut, gestadelijck geloft.
Van Geel dan dapper graeft, die menigh koopt zijn kost.
Omtrent den Dam, tot noch toe; niemand kan geduren
Of een vergiftig loot de Doopers naer hem sturen,
Alwaer zy hooren iet, of zoo een Hondt slechts keft,
Werdt 't blaffen haest verboôn, en met een bal getreft.
De kogels langs den Dam zoo dicht als hagel waeijen;
Zy schieten onder ons als onder een hoop Kraeijen.
Het yffelijck geschreeuw, en 't náare Vrouw-gekarm,
Die op heur Beckens en de Keetels slaen allarm,
Vervult de gantsche Stadt, en kooomt ten langen lesten
Ter ooren van de wacht, an poorten en an vesten.
Daer zeght men dat de Stadt alreeds verlooren was;
Het daverd op de straet van 't roepen en 't gekras
Van wapenen, de vrees, en duisternisse beide,
Waer door men vriend of vijand niet kan onderscheiden,
Vermeerderde de vlucht. Zo is 't met ons gestelt.
Wy zijn de Marrickt quijt, en Geel behoudt het veldt,
Alleen de straten zijn by d'onzen ingenomen,
Op dat geen toeloop by de Doopers meer zou komen.

Rek. Het deert my van de Stadt, en van de Borgery,
Te hooren dit elend. dat voort de Schuttery
In wapen kooomt, oock al de Slepers en de Wegers,
En al die van den eed. dat men de Harnas-veggers,
En Busse-maeckers, al hun wapenen afhael,
Een ieder hier verschijn onder zijn Corporael,
Om de Weêrdoopers van den Dam af te doen danssen.
Brengh Hoppesacken, om de straten af te schanffen,
En Marckt te sluiten af. Brengh stoel en bancken an,
En groote vaten, brengh hier al wat helpen kan,
Om alle toeloop an den vijand te beletten.
Voor alle zaecken wilt het Boshuis wel bezetten
Met goede wacht. En ghy, Tromflager, roert den trom,
Dat, wie dat deze Stadt en Keizer, voor een som,

Op maendgelt, dienen wil, en wagen voor zijn leven,
Dat ick hem op de hand dat gelt al voort zal geven;
Doch neemt niet by der hand, tot dat den dageraet
Ons klaer anwijfingh doet hoe 't met de wercken staet;
Om dan gelijckerhand den vijand an te tasten,
En doen verhuysen van de plaets die vreemde gaffen,
En onderwijl men hier nu krijgs-raed houden zal.
God sterck de goede saeck, en vijand brengen ten val. *Binnen.*

Goedbeleyd. Van Geel. Verklicker.

Goedb. Dit spel behaecht my niet, de borgers hen verstercken
Hoe langs hoe meer, men siet de voortgang van hun wercken
Bescheydelijck, en zy toenemen in getal,
Zy houden ons gelijk besloten in een val.

v. Ge. Zy wercken te vergeefs, of zy al schoon de straten
En stegen stoppen toe, dat zal hen toch niet baten.
Zy worstlen met de dood, en met hun eygen straf,
En spitten voor hen self hun doodkuyl en hun graf.

Goedb. Recht anders gaet het hier. Wy kunnen niet verhinden
Dat zy lien in hun macht vermeerden, wy vermindren.
Hun kogels kruysfen staeg des Dams-plaets heen en weér,
En altemets soo stort'er een van ons ter neér.
Ick zie het lauwe bloed noch stroomen in de goten
Van die noch kers en vers ter aerde zijn geschoten,
My jammert dit verdriet dat grooter werden zal.

v. Ge. Waer ghy u hoeft mee breeckt. Ons' mede-broeders, al
Die hier gesnevelt zijn, die moesten juyft hier sterven
Op dees' plaets en dit uur; maer ghy, hoe menigh werven
Sult ghy noch twifelen an 't geen ons de Propheet
Van 't welck den Engel oock gedaen heeft ons de weet,
Te twifflen an Gods macht, dit is de grootste sonde
Die ymand oyt kan doen. Wy zijn alhier gefonden
Om uit te voeren Gods en des Propheets bevel,
Soo wel als Beukels zoon in 't Munsters Israël.
Hoe vingh zijn rijck eerst aen, toen in de raed der Staten,
Na't oude wets gebruyck, oock twalef Rechters saten?

Hy in de Raedzael trad, en eyschte voor zijn hoofd
Den Scepter, die hem van Gods wegen was beloofd.
En met zijn bloote dagge dreigde te vermoorden
Al die hem wederspreecken zouden met hun woorden.
Soo word hy dan gekroont, een yder voor hem kuint,
En Knipperdolling op der schaaren hoofden kruipt,
En propheteert, dat Jan moet wezen de Voorvechter
Van Zion, en alleen in Israëel een Rechter.

Hy tracht door desen dienst te krijgen an hem heul,
Gelijck hy deed, en wierd gemaect des Konings Beul:
Hy neemt het danckbaer an zijn wille te volbrengen,
En heeft zijn handen in veel Menschen-bloed gaen mengen.
Hy is daer meê gedient: men oock een penningh slaet
Tot zijn eer, waer in dat hy by den Koning slaet.

Wat deed den Koningh leff, doen een van zijn huisvrouwen

Haer toonde dat zy was begaen met druck en rouwen,
Dat men van honger soo veel Menschen sterven liet,
Wat had hy doe te doen, op staende voet ontbiedt
Haer op het Marrickt-plein met d'andre Koninginnen.

Hy lacht van buitenen haer toe, maer grimt van binnen,
En voorts belaft haer dat zy knielen zou ter aerd',
Sy doet het, hy slaet haer het hoofd af met zijn swaerd.

Hy, na 't gedane werck, neemt al zijn bedgenooden
Hand an hand ter reijen, en danffen om den dooden.

Na dit soo noemt hy zijn Apostels over-luit,

En zendse de vier hoecken van de Werelt uit,

Om 't Euangeli over al te doen verkonden,

En yder door zijn doop te reinigen van sonden.

Ick ben oock een gezant, en heb soo wel de macht

Als Knipperdolling die te Munster voert met pracht;

En is het saecke dat ghy u niet wilt bekeeren,

Ick dese wapenen zal tegens u gaen keeren.

Wilt ghy de waerheid dan noch geven geen gehoor,

Soo past dit Zwaerd op u, zie daer dat gaet er door.

Goedb. Houd op van Geel, laet staen. *v. Ge.* Ick raed u nocht te
Of anders soo zal ick u an dit lemmer rijgen.

(zwijgen,
Goedb.

Goedb. Ick bid u, dat ghy selfs doch eens uw oogen slaet
Hoe dat het, Heer, nu met uw Volck gelegen staet,
Men ziet hier d'een voor de ander na oock sneven,
Let daer op, en ghy sult geen ongelijck my geven.
Wy vallen veel te swack. 't Was noch een ander werck
Toen Thomas Munster, tot oprichtingh van ons' Kerck,
Den Degen op zijn zy, gelijk een Krijgsman gorde,
En dartigh duysend Boeren dood geslagen worden,
Wanneer hy tegen den Keur-Saxen krijgh annam,
Dat hem, en 't Boeren heyr ten besten niet bequam.
Ick zie noch minder kans, dat met soo weynigh knechten,
Is doendelijck dat wy soo grooten saeck verrechten.

v. Ge. Laet Munster Munster zijn, ick raed u dat ghy swijght,
Eer ghy den Degen om u Kinnebacken krijght,
Of Ponjaerd in u hart, en na gedane saecken
Zal ick om 't doode lijf een ronden dans doen maecken
Van al de Broeders en Soldaten hier omtrent,
Gelijk den Koningh om zijn Wijven is gewent. *Verklik. wy.*

Verk. Houd mannen Gods, houd op, ey waer toe dient dit twisten?
Wilt ghy wat doen soo treckt u swaerdt op de Papisten;
Of andersins die self u komen eerst an boort.

v. Ge. Verhaelt ons dan wat ghy van henlien hebt gehoort.

Verkl. Na dat de Borgery met tonnen en bedsteden
Den toegang van den Dam ons hadden afgesneden.
Rekalf, als Opper-hoof, beroept de Borgerschaer,
En vreemde lien uit alle wijcken by malkaer,
Ter Vischmarckt, daer zy by den ander zijn gekomen,
En hy, op 's Stadtsbeurs, had Waert-gelders angenommen,
Die yder een maent huur is op de hand getelt,
En in hun vleugels en geleden zijn gestelt.
Hy als een oud Soldaet, in oorlogh wel ervaren,
Vol moets noch, al hoe wel oud twee-en-tseftigh jaren,
Wien eertijds, om dat hy soo mannelijck sich droegh,
In 't open Velt, den Roomschen Keizer Ridder sloegh,
Zal voor uit trecken, om het Raedhuis an te grijpen,
En dwingen onze Bend' te dansen na zijn pijpen.

En soo kort als voor heen den Gelder voor hem songh ,
Of toen hy als een Leeuw de lichte Frans besprongh.
Om u en het Stadthuis noch meerder te benouwen
Heeft hy anbrengen doen twee heele slangh-kartouwen.
De Krygers die hy heeft in dienst genomen aan
Die zijn be-eedight om eerst in den storm te gaan ,
Soo haest het grof geschut een opening zal maken ;
Waer door zy meenen op het Raedhuis te geraken.
De Borger heeft beloofd van hen-lien by te staen ,
En in de tweede storm op ons te vallen aan ,
Indien de eerste proef quam vruchtloos te mislucken ,
Sy zijn gereed, en al geladen staen de Stucken.
De Vischmarckt staet vol van gewapende gepropt ,
En alle passen naar den Dam zijn toe-gestopt
Met Hoppesacken, die men an heeft laten rollen ,
En sacken die hy meê met aard heeft laten vollen.
De Nes en Warmoes-straet zijn mede wel bemant ,
En zijn met ketens en met zeylen af-gespannt,
Doch die op Rekalfs leus haest open zullen raken ,
Die ankort met sijn macht om dan ruym-baen te maken.
Ick vrees dat het met ons ten best niet zal vergaen.

Goedb. Van Geel, wat zegt gy nu? *v. Ge.* Ik ben noch niet belaën.
Godts mogentheit meer als des vyants macht zal strecken.
Ick vind geraden in 't Stadthuys ons te vertrecken ,
Om beter hun geweld, en al hun stucken grof ,
Met voordeel en beleyd aldaer te wachten of.

Goedb. Soo gy dit acht voor best, ik laet my oock gezeggen.
Doch echter ducht ick dat wy onder zullen leggen.
Wat noot was 't, had ghy uw Benschoppers by der hant.
v. Ge. Ick heb naer hen-lien toe-gezonden een Sergeant.
Ick ben versékert dat zy hier haest zullen wesen.

Goedb. Als het te laet zal zijn, gelijk ick daer voor vreesfe.

v. Ge. Wat is daer niet al daer ghy swarigheyt in maeckt.

Goedb. En zou ick niet van Geel, ick zie dat het ons raect.

Nu 't anders niet kan zijn, en wy ons hoop nu derven ,
Laet ons als Helden slaen, en in de wapens sterven.

Binnen.
Rekalf.

Rekalf. Rey van Borgers.

Die zijn Geloof heeft lief, en God, en 't Vaderlandt,
Die doe het blijcken, en die bied my nu de handt,
En help my dese Stadt van 't schuym der Boeven schuymen,
En al sijn anhang met een stanck ter Poort uyt-ruymen.
Soo ick u voor zal gaen, soo volg my wacker na.

Wilt ghy by Amsterdam uw lijf opzetten? *R. v. Borg. Ja,*
Wy willen oock de doodt des Borgermeesters wreken.

Rek. Den vyant is alreeds in het Stadthuis geweken,
Alwaer dat hy het oock niet heel lang herden kan.
Koom, brengt het grof geschut en storrem-leeren an,
De polver-vaten oock; maer langt de alderdrooghste.
Schiets af uw buffen in den naem des Alderhooghste.
De lontstock geeft nu oock het grof geschut een beurt,
En brandt van 't laedgat af dat muur en pylaer scheurt.

R. v. B. Al scheurden 't heel Stadt-huis, en viel het van malkander
Met al de Doopers neêr, wy stichten haest een ander
Van beter stof, van blaeuw Arduyn of Marbersteen,
Wort het vernielt, het gaet al met een moeyten heen.

Rek. Wy zullen ons voor dese tijdt genoeg laten
Met de victory, als de Doopers dat verlaten.

Bode. Rekalf.

Bode. Ick soeck u overal, doch hier alleen u vind. (wind,

Rek. Hoe gaet het met ons' faeck? *Bod.* Mijn Heer, 't gaet voor de
't Stadthuis is voor de vuist van ons-lien in gekregen,
Ik wensch u veel gelucks met dese trotze zegen.

Rek. Vertelt my al het stuck. *Bod.* Na dat uw Edelheyt
Al wat tot dese storrem noodigh was bereyt,
Verlost een swanger stuck van vreught, en heftigh onder
Den vyant vuur geeft, als den Blixem met den Donder,
Soo dat van sulck een slagh het Raedhuys staet en dreunt,
Ende fluys-bogen daer den Vygendam op steunt.
De kloot sijn lijnbaen mist, en met gesnor loopt rucken
Ter zijde van sijn spoor, en slaet een poort an stucken
Van 't Gasthuys, dat naest onse Raedhuys is geset,
En voormaels droegh de Naem van Sant Elizabeth.

Hier koomt de yzre-bal, als opgekaetst, anstuiten,
En slaet terstond ter neêr een goed deel van de guiten.
Wy ruckten daer op toe, den vijand bied noch weer;
Men klimt van buiten in de vensters met een leêr,
De vensters, zegh ick, die van onze blaue boonen
Verschoont waren gelijk de Rijpen blaân verschoonen.
De Redenrijckers plaets wordt ondertusschen meê
Gewonnen met geweld, een welgelegen stee
Om daer uit met geschut het Raedhuis te begroeten,
En om de Doopers van de zael te maken voeten.
De vijand, wen hy speurt dat men van alle zy
Hem werck gaf, zet noch al zijn kracht en vinnen by,
Gelijck een Everzwijn, van Man en Paert besprongen,
Benauwt zijn tanden bied, met borstels ingedrongen,
Zijn dolle gramschap, en zijn krachten t'zamen zet,
En doggen ne'ertreed, en bijdt, eindlingh werdt verplet,
Zoo brult den Dooper oock, als hy 't niet kan ontloopen,
En tracht zijn huid noch op het dierste te verkoopen.
Wy dringen door, en maken straten met ons stael;
Den vijand deift, en kiest met vlucht de groote Zael;
Doch zoo zy overhoop de deur in quamen dringen,
Zo danst 'er eerst van hen niet weinigh door ons' klingen,
Daar onder Goedbeleid, die noch maer hallef dood
Gepriemt wierd van een man, hoewel men 't hem verbood,
Mits ons gelegen was an zulcken een gevangen;
De andre, zoo gestelt, die volghden oock die gangen.
De groote Zael houdt veur, men breeckt een eicken planck,
En wint alsoo het Raedhuis tegens Doopers danck.
Noch leefde Jan van Geel, voor wie dat wy bereiden
Een harde dood, dat by zijn zelfs hy overleide,
En overdenckende zijn vreesfelijcke doot,
Klimt op des Toorens trans, en stelden hem daer bloot,
Daer vanght hy an met onze Borgery te schelden,
Tot dat een Schutter met een schoot hem nedervelden,
En, noch ziel-amenden, wierd door een van de maets
Willens van boven ne'er gesmeten op de plaets,

Daer breizelt 't beckeneel en schoncken van dien Ketter,
En Keizel-steen en sprenght met bloedigh brein en etter.
Men vind van Koning Jan een brief noch uit zijn zack.
Van afgeworpen sluijers drijft den Ammerack,
En het Rockin, dat de Weërdoopers van hen goijen
Uit schrick, en onder onze Benden hen verstroyen.
Een achterhalen wy op 't uitterst van den Dam,
Daer men hem onder Vijzels van een huis bequam
Met groote moeite, om hem uit de kuil te halen,
Alzoo hy was beschanst rondom met Vijfel-palen.
Wy geven u de eer, dat door uw goet bestuur
Wy's vijands meester zijn in minder dan een uur.

Rek. De eer hier af en zy geen Menschen toegeschreven,
Men moet alleen die eer aan Godt Almachtigh geven,
Die ons bewaert heeft voor der Beyr- en Lecuwen-muil,
En als een Daniël verlost heeft uit de kuil.

Hem koom de lof toe, die in eeuwen is barmhartigh.
Seg, hoe veel Borgers doot? *Bod.* Thien minder, Heer, als dartig.
Het Vaendel, dat Van Geel gaf Goedbeleid in handen,
En dat hy slingerde tot Borgermeesters schanden,
Ick u nu overgeef, zoo 't is door mannekracht,
En kloecke dapperheid, veroverd in ons macht.

Rek. En hoe veel zijn daer door de onse omgebracht?

Bod. 't Getal van die, mijn Heer, is tweemaal thien en acht,
Zoo veel men tellen kan, waer onder veel van Namen:
Gevangens tweemaal zes; doch meerder het ontquamen,
Die de dackvensters uit hen packten an een zy,
En raecten meestendeel zoo uit ons handen vry,
En wierden in de huizen hier en daer versteecken
Van 't mal meêdogend volck, en wierpen wech hun teecken,
Zoo berghd den Borger noch 't onborgerlijck gedroght,
Dat zoo veel Borgers om het leven had gebroght;
Die, of zy schoon zijn doot, noch eeuwig zullen leven,
Hun namen zullen staen in 't Helden-boeck geschreven.

Rek. En oock der Martelaers, die hun getrouwheit goet,
En yver, hebben hier bezegelt met hun bloed.

Men fuyverd voort den Dam , en dat met groote waerden,
En volgens men ons doode landfluy brengh ter aerden,
Op een gewijde plaets , de Doopers al gelijck ,
Die dood zijn , zal men voeren naer de Volewijck,
En die aldaer ten toon an nieuwe Galge-ftangen,
Als snoô verraders , met de beenen opwaerts hangen.
Den Kappitein van Geel , en Goedbeleid zijn Vaen ,
Als opperschelmen, zal men hangen boven aen,
Elck an een nieuwe galgh , om boven hun Lands-knechten
Te munten uit , en laet de staecken voort oprechten
Voor d'opper-meesters en bel-hamels van dit werck.
Men doe alom an Godt danckseggingh in de Kerck,
Die ons zijn bystant van den Hemel heeft gefonden.
Waer zijn gevangenen? *Bod.* Zy staen hier al gebonden.

Rek. Hier staet ghy nu versuft , is 't nu niet wel geklaert?
Brengh hen naer 't vangen-huis. Dat men die wel bewaert,
En yfre ketens slaet an voeten en an handen.

Gaet heen met dese vraght , leght die in 's Heeren banden.

De gevangens binnen.

Dat men van Kampen nu oock ziet te krijgen vast ,
Daer word wel op gelet , het werd u oock belaft
Dat niemand , wie het zy , hem zal in huis ontfangen,
Of in zijn eygen deur zal worden opgehangen,
En wie de Biffchop dood of levendigh my toont
Die zal met honderd Karels guldens zijn beloont,
Die in gerede munt men daedelijck zal tellen.

Gaet , ghy lien weet waer na dat ghy u hebt te stellen. *Binnen.*

Rey van Borgers.

Laet ons met algemeene rouwe
De Borgermeesters uitvaert houwen,
Die voor zijn Vaderlijcke Stadt
Zijn leven willigh gaf ten besten,
En trouheid met zijn dood bevesten,
En in des vyands Spiessen tradt.

Den Held , daer Amstel op braveerde,
Dat een soo groote Rechts-geleerde

Op 't Borgermeesters kuffen zat,
Doch nu met jammer moet beklagen,
Dat hy soo deerlijck is verflagen,
En neerleit in zijn bloedt bespat.

Hy werd met naer gedreun van kloeken,
En groot getal van swarte rocken,
En slepende geweer, gebracht
Te grave, daer het lijf zal rusten,
En na de Hemelsche wellusten,
En na des vleeschs verrijfen wacht.

Toch wilt het droevigh kermen staken,
't Beklagh kan hem niet levend maken.
Hy koomt niet weer om zught noch traen.
Doch door dit voorbeeld laet u leeren
U Stadt en vryheit te verweeren,
En in de nood niet af te gaen.

Binnen.

Vijfde Bedrijf.

Rekalf. Otter. Hollesloot. Dienstvaegd.

Rek. Nu zijn wy, Godt lof, van d'Inlandsche vijand vry,
En oloop, moorden, en den onrust an een zy,
Doen an een zijden draet hingh 't welvaert van dees Stede.
Wy met gerustheid weêr ons oude plaets bekleede,
En de gerechtigheid in haer voorgaende throon
Velt vonnis, sonder onderscheit vanden persoon,
Als an de Overheit die macht nu is gebleven,
Om na der Rechtens eyfch een yder 't zijn te geven:
Dat deughde werd beloont, dat quaet-doen zy gestraft,
En dat men alle dingh tot besten oirber schafft,
Soo is 't, dat dese Vrouw die ons 't verraed vermelde
Verdient heeft dat wy haer oock dese dienst vergelden,
Daer in der waerheit ons heel Amsterdam anhingh,
En sonder haer beschick gewis verloren gingh.
Wat dunckt u van de saeck? Wat is der Heeren zeggen?
Wat zouden jarelijcx zy dese vrouw toe-leggen,

Om

Om te beloonen een soo loffelijcken daed ?

Otter. Dat zy soo langh met de Stadts-bode buiten staet.

Holle. Dit is geen saeck om sich daer veel op te bedencken,

Laet ons haer leven lang 'sjaers twintigh guldens schencken.

Rek. Laet het soo wesen. *Ott.* Dat men 't Jaerlijcx an haer telt.

Holle. Dat men se weër met de Roedrager binnen schelt.

Rek. Om dat ghy hebt belet uws Heeren bloet-vergieten,

Zult twintigh guldens 's Jaers van dese Stadt genieten,

Soo langh u leven duurt, tot een erkentenis

Als dat ghy zijt geweest des Stadts behoudenis.

Dienstm. Ick heb de Heeren voor hun miltheid te bedancken.

Dan Godt zy mijn getuigh', dat ick de Doopers rancken,

En boosen anslagh, an u niet en heb ontdeckt

Om eenigh not, maer dat alleen ick was verweckt

Door medelijden, en op dat ick zou voorkomen

Het boos besluit dat by de Doopers was genomen,

En dat bevesten met een gruwelijcken eed,

Die Jan van Geel hen aldereerst te voren deed,

Dat wien dien overtrat zou Duyvels eygen wesen.

Mijn haren door dien vloeck beangst te bergen resen,

So ick het Lijwaet wiesch, en soo als ick verstond

Dat men u allen sou verdelgen tot de grond,

En dat met niemant zy meêdogen zouden hebben,

Dat men de Kind'ren oock zou dooden in de Krebben.

En dat mijn Meester, daer ick korts had by gewoont,

En all' het Huisgesin niet werden zou verschoont.

Doen werd ick heel ontroert, en soo beweegt gedreven

Om hoe de saecke lagh mijn Heeren an te geven.

Hoe weynigh dacht ick eerst als ick by henlien trat

In hun gemeynshap, dat die sulcx voor handen had.

Van Kampen gingh my met zijn Lammer-tongh bepraten,

Soo dat ick my doen oock heb weder doopen laten,

Dat my nu wel berouwt, nu ick de boevéry

An hen bespriet heb, en de snoo verradery,

En hoe zy 't slechte volck verleiden met hun reden.

Dat zy grijp-wolven zijn, gedoft in Schape-kleden.

Otter. Nu kent ghy recht hun aert, en boom van dat geslacht.

Zie toe dat ghy voortaan u voor de Preekers wacht.

Dienstm. Dat zal ick doen, met God, al kosten zy zo vleijen
Als Brugman, zy en zullen my niet meer verleijen.

Holl. Dat gun u God. Uw dingen zijn hier afgedaen,
Hier is niet meer te doen, als ghy wilt moogt gy gaen.

Dienstm. Ick ga, mijn Heeren, God Almachtig wil u geven
Een goê regeering, en, is 't zaligh, een langh leven. *Binnen.*

Otter. Of van gevangenen het nu geen pas en geeft
Te spreken oock? *Rek.* Niet voor dat men van Kampen heeft,
Gelijck zijn mede-maets, besloten in ons' banden.

Rey van Borgers, met Kampen, uit.

Wat is dat voor geraes? wat is hier weêr op handen?

Rey v. Borg. Wy komen hier, mijn Heer, en eyschen u het Gelt
Hét geen ghy op het lijf van Kampen hebt gestelt,
Die wy hier brengen kort gevleugelt en gevangen.

Rek. Om deze man te zien had ick seer groot verlangen.
Waer vont ghy deze quant? *Rey.* Uit vreeze van verspied
Te worden, dorst zijn volck hun Bisschop huizen niet,
Alleen een Weduw-vrouw, by wien hy was gekomen,
Heeft, met haer Zoon, die booswicht in haer huis genomen.
Wy kregen haest de lucht, en volghden op dat spoor,
Het bleeck oock wel dat hy niet doof was in zijn oor;
Op d'eerste mompelingh is hy van daer gestreecken,
En heeft zich onder eene vuilnishoop versteecken,
En hielt zijn leger toen aldaer een gantsche nacht;
Doch 's morregens, bykans van dorst en stanck versmacht,
Rijft uit de mishoop op, van vrees en rouw besturven,
Wy komen op het slaggh, men vat hem by de lurven,
Hy worstelt weinigh, en hy spreeckt noch ba, noch boe,
En wy hem brengen naer de Borgermeesters toe.

Ziet hier den Hipokrijt, hoe statigh kan hy prijcken.

Rek. Ick moet die loozen Vos te degen eens bekijkenen.

Zijt ghy van Kampen, zegh? *Kam.* Ick word also genoemt.

Rek. Ghy zijt den Bisschop dan, in Amsterdam beroemt?

Kam. De broeders, Heer, alsulcke tijtel my toefchreven.

Rek. Soo is de Mijter van de fchelman u gegeven.

Hebt ghy geen ander recht, noch reden die ghy geeft,

Wie wettelijk u tot dat ampt beroepen heeft?

Soo is uw Bifdom niet, en oock van geender waerden,

't Waer faecke dat ghy 't had gewonnen met den zwaerde,

Het welck u is misluckt in uwe reekening,

Dat ick geloof dat u ver uit uw giffing ging,

Nu all' uw' quaden raed en opzet leyf beflommert.

Kam. Ick heb my met de faken nimmermeer bekommert.

Rek. Bekommert, met het geene dat u pafien niet.

Kam. Hoe 't is, of niet en is, het is alreets gefchiet.

Rek. Om dat het is gefchiet, zal het u fuur opbreken.

Kam. So zoud ghy dan uw leet, an die geen fchult heeft, wreken.

Rek. Ghy noch ontfchuldigh, Boef! die rockende het fpiel.

Kam. Al 't gene dat ick deed' dat was door Godts bevel.

Rek. Het mocht de duivel zijn, die 't u heeft ingegeven.

Kam. Neen, 't was een Engel Godts, die my heeft angedreven.

Rek. Soo heeft den Engel u bedrogen en verleit,

Kam. Hy quaet van Godt fpreect, die quaet van den Engel feit.

Rek. Noyt raden die fijn Evennaefien te vermoorden.

Kam. Die Godts wil uitvoert, doet het geen dat hy behoorden.

Rek. Soo hebt ghy 't uit de laft van Godt uw Heer gedaen?

Kam. Ja warelijck. Ick kan het anders niet verftaen.

Rek. Soo zoud ghy, na ick hoor, de fchult geheel misfaken?

Kam. Ick kan voor defe tijdt de faeck niet anders maken.

Rek. Is het daer meê genoegh, zegh ftuckefchellems, zeght?

Kam. Ick heb my niet gemoeit met oorlogh noch gevecht.

Rek. Ghy, als een Velt-fchalmey, al d'andere ophefte.

Kam. Ick noit geweer en droegh, veel min oit ymant quefte.

Dat dit foo is, dat zal getuigen oudt en jong.

Rek. Het alderschadelijckft geweer dat is de tong.

Kam. Ick heb, mijns wetens, nimmer met mijn tong gefondigt.

Rek. Soo vaeck als ghy daer hebt uw leugens meê verkondigt.

Kam. Ick noit en fprack als dat de Waarheit my gaf in.

Rek. Als ghy de Schrift, Godts Woort, verdraeyde na uw zin.

Kam.

Kam. Laet uwe Leeraers, soo sy kunnen, dat bewijfen.

Rek. Dat was een swarigheyt. Wy zullen 't liever prijsen.

Kam. Ick weet niet Heer waer in dat ick my heb misgaen.

Rek. Om dat ghy tegens alle wetten hebt gedaen.

Kam. Ick heb my op den Dam niet tegens u begeven.

Rek. Maer met uw anraân al den hoop daer toe gedreven.

Kam. Het was van Geelsbedrijf. *Rek.* Door u hy 't voerden uit.

Kam. Dat locchen ik. *Rek.* Wat, zult gy 't noch ontkennen, guit?

En daar en boven noch een dood-getuigh ophalen,

Een die hem niet en kan verweeren noch vertalen?

Kam. 't Bewijs dat tuight voor hem, en maeckt sijn handel vals,

En my ontschuldigh. *Rek.* Fielt dat lieght ghy door uw hals.

Kam. Ik lieg het niet. *Rek.* Gy boef, gy zult uw tong besnoeijen,

't Is lang genoeg met u. Ga, brengt hem in de boeijen,

En maeckt de pijnbanck klaer, dat tegen achter noen

Wy kennis hebben van sijn faken, leer, en doen.

Binnen.

Bultenaer. Rey van Borgers.

Uit 't roockgat van 't Steêhuis, daer ick my had versteken,

En daar door ben de doot of Vangenhuis ontweken,

Koom ick weêr voor den dagh, na dat ick in dat gat

Een gansche dagh, en oock een nacht, verborgen sat,

De vrees voor straffe deed my in de Schoorsteen kruipen;

Doch hongers-noot, dorst, en vermoetheit daer uitfluipen.

Waer berg ick nu mijn lijf! Wat volck koomt ginder aen?

Het schijnt 't is Borgerwacht. Ay my! ick ben verraên,

Soo sy my meenen, ick en kan het niet ontleggen.

1. *Rey.* Wat is dat voor een vent? wel wat is dit te seggen?

2. *Rey.* Hy is heel dick beroet, en glad gefwartelt, oock

Of hy gehangen had ses dagen in de roock.

3. *Rey.* Hy ziet daer uit of hy was uit het graf verresen.

1. *Rey.* Zou het oock niet wel een van de Herdoopers wesen?

2. *Rey.* Het lijkt wel van die aert. 3. *Rey.* Koom, randen wy hem aen.

Zegh Maet, waer heen de reis? *Bal.* Ick moet hier ywers gaen.

1. *Rey.* Waer doch? en spreeckt ghy niet? wat zijt ghy voor een

Lantsman?

Koom zegh, zijt ghy een Duytzer-karel, of een Fansman?

2. *Key.* Heb ick in de Pijlsteegh u niet voor dees gezien ?
3. *Key.* Hou stal. Neen ghy en moet ons soo noch niet ontvliën.
1. *Key.* Neen kameraet, ghy moet hier eerst noch wat vertoeven.
 Hebt ghy niet oock met de Herdoopers loopen schroeven?
 Waert ghy niet by den hoop? *Bul.* Ach! ick weet niewers van.
1. *Key.* Wy weten 't dan voor u. Nu mackers, tast hem an.
 Wy hebben blijcx genoegh, ziet hem de moed begeven,
 Anschouwt hemeens, ziet hoe zijn fiere leden beven.
 Breyght hem in 't vangenhuis gebonden over straet,
 Op dat hy weten mach met wien, en waer hy gaet. *Binnen.*
Graef van Hoogstraten. Rekalf. Otter. Hollesloot.

Key van Borgers.

Soo haest als ick den Brief, die ghy my hebt geschreven,
 Gelesen had, heb ick my voort op reis begeven;
 Om uit de Heeren mond al de geschiedenis
 Te hooren, om dat my daer an gelegen is:
 Want ick den Keizer daer moet rekening van geven;
 Of anders word oock my de misslagh toe-geschreven,
 En tot mijn nadeel van mijn haters na vertelt,
 Dat ick, die hier nu als Stadthouder ben gestelt,
 In Hollandt, na den eyfch, my niet en had gequeten:
 't Welck nochtans anders blijkt by die geen die het weten,
 Als dat Laleyn na plight het Keizerlijck volmacht,
 En eed die hy de Stadt gesworen heeft volbracht;
 Voornemelijck in alle dees oproerigheden.
 U is seer wel bekend, dat noch geen jaer geleden,
 Hoe dat ick uit den Haeg, soo ras als ick vernam
 Van onraed, en het geen geschiet was t'Amsterdam,
 Quam herwaerts over, daer ik doenmaels order schafte,
 En sommige van de Regeerders oock bestrafte
 Van sloffigheit, en quade toeficht onder haer,
 Waer door was aangegroeyt der Wederdoopers schaer,
 Wiens anwas dat zy lieden hoorden te beletten,
 En swaerlijck straffen, na gestrengheit van de Wetten,
 Dies tot gemeene best wy raemden een goe voet,
 Die Mierop, Van der Burgh, en Sabbout vonden goet,

Met d'Heer van Affendelft, en andere Raedsheeren,
Doch ick moest onverrichter faecke weder keeren,
En soo ontginck der Borgers dreygen en hun krop,
Om dat ick Borgers had doen grijpen by den kop,
Die men by my van Wederdooperij betichten,
En dat de spraeck gingh dat men noch die nacht zou lichten
Twee honderd van hun bed. Waer op dat vinnig gram
't Gepeupel uit-gelaten voor mijn herberg quam,
En swoeren zy met ons een quâ wegh zouden wandlen,
Indien men voort voer met hen lieden soo te handlen;
Soo dat ick blijd was dat ick raecte uit de Stadt,
En soo veel redenen als ick wel doenmaels had,
Van quade toeficht deser Magistraten bancken
Te overhalen, ick nu weder u bedancke
Voor goe opficht, en trouw, en voor forgvuldigheid,
En danck u uit de Naem van Keizers Majesteit.

Wat is 'er zedert uw victory voorgevallen?

Rek. Dat waerdich is om te verhalen niet met allen;
Als dat des morgens, toen den oploop was gesmoort,
Veel Doopers stonden voor der Regulieren poort,
Men zeid dat het getal was van vierhonderd mannen,
Van zins om met hun zeckt-verwanten an te spannen;
Doch als zy hadden van de Nederlaegh verstaen,
Zijn yder een zijns weegs stilswijgend deur gegaen.
Men zond hen knechten na, die van de afgedwaelden,
En achterste, noch eenigh vollick achterhaelden,
Die men gevangen als verraders hier opracht.

Wy hebben Kampen oock gekregen in ons macht.

Hoogh. Hoe sult ghy lieden het met uw gevangens maecken?

Otter. Mijn Heer, wy waren al vast doende in die saecken,
En hebben onderlingh in 't ruygh ontworpen hier
Het vonnis vande Wederdoopers op 't papier,
Op wat manier dat men hen straffen zal an 't leven.

Holle. Hoe wel wy u geen reeden schuldig zijn te geven
Van vonnissen van hals, of van des Raeds besluit
Daer geen verhael op is, en 't weder-roepen uit,

Nochtans terwijl de Graef by ons hier is gefeten ,
Al treckend an een lijn , soo zal men hem doen weten
Wat onse meningh is. *Otter.* En wat op heeter daed
Over henlieden is besloten in den Raed,
Om morgen voor de noen het selve uit te voeren
Op die geen, die met Jan van Geel en Kampen swoeren,
En doende waren tot ons aller onder-ganck;
Dat men hen openbaer zal op een slachters banck,
Naect uitgekleet, het harte uit hunne boezems trecken,
En hen driemaal daer meê slaen op hun harffebecken,
Al levendigh, eer ymand noch de doodsnack gaf,
En met een poock als dan de strot zou steecken af,
En daer na op een block met hack-mes zou quartieren
De doode lichamen, en sagen die an vieren;
Doch 't hoeft eerst afgesneên, en dan de stucken glat
Oock opgehangen in vier hoecken van de Stadt,
Als is verraders wijs. *Hoogstr.* Ick schrick van an te hooren,
Hoewel men die Rabauwts zal straffen na behooren.

Maer zeght my eens hoe dat het zal met Kampen gaen?

Rek. Die zal men eerstelijck een Bisschopskleed doen aen,
De Myter op het hoeft, met Stool en Staf beperelt,
In zijn gestoelte, tot een schimp van al de Werelt,
In 't openbaer ten toon en pronck zal zijn gestelt,
Gelijck het by ons leit, en soo zijn vonnis meldt,
Dat men hem daer zijn tongh, daer hy zijn ketteryen
Heeft meê verkondight, by de lerrep af zal snyen,
En dan zijn rechter-hand, daer hy meê heeft beslapt
Het Doopzel, op een block zou worden afgekapt,
Na welleke zijn kop zal worden afgeslagen,
En met het lichaem dan al voorts in 't vuur gedragen,
Om dat zijn anhangh zijn na-blijfel, als van Sant,
Niet garen zouden, maer tot pulver zijn verbrandt,
En dat men zijn waerdin, dewelck hem had verborgen,
Beneven haren zoon, zou met de koord verworgen,
En hangen openbaer, en alle Menschen voor
Tot leering en tot schrick, in hunliên eygen door.

Dat in defelve steegh, een yder tot exempel,
Men noch twee Vrouwen zal opknopen in haer drempel,
Waer van den een het Wijf is van den Bultenaer,
Die stroppen maecken reed', en droogden kruit te gaer,
En deyldent uit dat op den Borger werd verschoten,
En met vergiftigh zap de kogelen begoten.

Noch zal men oock die Vrouw doen hangen voor haer huis,
Waer uit gekomen is het moeder-naeckt gespuis.
Mijn Heer die zal gelieven morgen dan te blijven,
En nevens al den Raed de Schelmen sien ontlijven.

Hoogst. Ick zal, en al het geen dat hier de Wet in doet
Is wel gedaen, en ick en 't Hof het houden goet.

Rek. Dat Schouwt en Schepenen de Dooperen anseggen
De dood, en henliën een dach van den hooghsten leggen.
Oock an alfullicke, die meê by 's Heeren recht
Verwefen zijn om met het swaerd te zijn gerecht.

Hoogst. Ick neem mijn afscheyd dan. Mijn tijdt is wat verftreken,
Ick moet tot mijnent t'huis den Raed van Holland spreken.
En by de Raed zal ick weer komen na de noen.

Graef van Hoogstrat. binnen.

Hollest. Mijn Heeren, hebben wy hier oock yets meer te doen?

Rek. De Borgeren, van wien dat Kampen is gevangen,
Staen buyten, en die zouden garen gelt ontfangen,
Dat van ons op des Biffchops lijve is gestelt.

Otter. Dat men die 't hunne geeft, dat men die binnen schelt.

Rey van Borgeren uyt.

Rek. Ghy Mannen, die u hebt gedragen als de Helden,
Ghy die uw vyand hebt geslagen uit den velde,
En in 't anvallen u als Leeuwen hebt getoont,
't Is reeden dat ghy voor die daden werdt geloont.
Wanneer een ampt is leegh zal men op u liën dencken,
En tot befoldingh van uw dienften meê beschencken.
Nu wegens 't geen u komt dat zal men u voort doen.
Gaet met dit Cedel heen naar Benningh of naer Loen,
Stadts Rente-meesters, die 't u lieden zullen tellen
Tot eenen penningh toe, en u te vreden stellen.

Nu, al den handel van het Wederdoops gespuis
 Zal men doen schilderen, en hangen op 't Stadthuis,
 Tot eeuwich schand van hen, en eer van ons gezellen.
 Men zal 't oock voor den ingangh van het Raedhuis stellen,
 Den dagh en het jaer van dit wonderlijcke werck,
 Als mede op de binten van de Nieuwe Kerck,
 Op dat men 't Jaer van vijf-en-dartigh wel onthouwen,
 't Straetloopen moedernaectt van mannen en van vrouwen.
 Alwaer den thienden Mey men voort an dancken zal
 Die geen, die Amsterdam behoed heeft voor den val;
 Dat men gebeden stort voor all' die zullen sterven,
 Dat zy vergiffenis by God mogen verwerven,
 En kennis en berouw van schuld en wangeloof,
 Op dat de zielen niet en worden duivels roof.
 Gaet naer de rekenbanck uw honderd guldens halen,
 Met ordening van ons, en laet u daer betalen.

Rey v. Borg. Wy dancken al den Raed, en zullen nu voortaan
 Tot dienste van de Stadt, en van de Heeren staen.
 An onze trouwigheit en zal het nimmer schorten.
 Wy gaen oock naer de Kerck onze gebeden storten,
 Dat zy by God den Heer hun schults vergiffenis
 Verkrijgen, en zoo menigh Zondaer als 'er is,
 En daer beneven hem van zijn weldaden loven,
 Dat hy ons bygestaen heeft met zijn kracht van boven,
 En onze zaeck gebrocht heeft tot zoo goê besluit,
 En dat het oproer, en het Doopers Spel is uit.

By tijden Coddigh.